

แนวทางการพัฒนาศักยภาพจุดอ่อนปรนการค้าชายแดน
เพื่อรองรับการค้าชายแดนระหว่างประเทศ

โดย

นายเอนก มีมงคล

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนเพื่อรองรับการค้าชายแดนระหว่างประเทศ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายเอนก มีมงคล

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ ๕๙

ประเทศไทยมีช่องทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร ๓๙ แห่ง และมีสถานะเป็นจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนอีก ๕๒ แห่ง โดยช่องทางการค้าดังกล่าวมีบทบาทเป็นประตู (Gateway) ของประเทศไทย จากการที่ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภูมิภาค และนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่างๆ เช่น GMS ACMECS เป็นต้น ทำให้ในอนาคตจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนหลายแห่งจะมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการค้าชายแดน

เอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาและประเมินศักยภาพ รวมถึงกำหนดปัจจัยสนับสนุน และจัดทำแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีศักยภาพและมีความสำคัญต่อการค้าชายแดนเพื่อยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดศักยภาพและบทบาทจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ได้แก่ เป็นพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาด้านความมั่นคง เป็นจุดที่มีปริมาณการค้าและการเดินทางข้ามแดนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นพื้นที่ทั้งของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพในการลงทุนและเชื่อมโยงกับเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพเอื้ออำนวยต่อการขนส่งและเดินทางข้ามแดน เป็นชุมชนและเมืองชายแดนรองรับการพัฒนาระหว่างประเทศ รวมทั้งมีพื้นที่รองรับการพัฒนาเพียงพอและมีความแน่นอนของนโยบายของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งพบว่าจุดผ่อนปรนการค้าที่มีบทบาทสำคัญต่อการค้าชายแดนรวม ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) บ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา (๒) ช่องสายตะกู ตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (๓) บ้านเขาหิน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว และ (๔) บ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด รวมทั้งนำเสนอแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าเพื่อพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่ของประเทศ ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจัดหาที่ดินให้เพียงพอและปรับปรุงระบบให้บริการพิธีการผ่านแดนให้ได้มาตรฐาน (๒) จัดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณชายแดน (๓) พัฒนาชุมชนและเมืองชายแดน รวมถึงพื้นที่เศรษฐกิจใกล้เคียงโดยจัดทำผังเมือง พัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนให้เป็นชุมชนนำอยู่ พัฒนาเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ พัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงจุดผ่อนปรนการค้ากับพื้นที่เมืองพัฒนาและส่งเสริมระบบโลจิสติกส์บริเวณชายแดน

นอกจากนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเตรียมการพัฒนาในระยะยาว ประกอบด้วย การจัดทำข้อมูล การศึกษาเพื่อกำหนดจำนวนและสถานที่จุดผ่านแดนที่เหมาะสมของประเทศไทย และสนับสนุนการทำงานพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนแบบบูรณาการโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ท้องถิ่นและภาคเอกชน

คำนำ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพจุดอ่อนปรนการค้าชายแดนเพื่อรองรับการค้าชายแดนระหว่างประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ ๕๙ ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันการป้องกันประเทศ ซึ่งรายงานการศึกษาที่ได้สำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อยตามเจตนารมณ์ของผู้วิจัย โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งในด้านข้อมูล ข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

พร้อมนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พล.ท.ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา พล.ท.ชลิต ชุณหรัชพันธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานการศึกษาตลอดช่วงระยะเวลาศึกษา ทำให้รายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ น.อ.ภูมิใจ เลขสุนทรากกร และ น.อ.หญิง เต๋นสุรางค์ ภิรมย์สวัสดิ์ อาจารย์ประจำกองวิชาเศรษฐกิจที่ให้ข้อเสนอแนะ พ.อ.หญิง สรัญญา กิจสำนอง และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทุกท่าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สนับสนุนด้านข้อมูลประกอบการทำรายงานฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยหวังว่ารายงานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจุดอ่อนปรนการค้าชายแดนของประเทศไทย เพื่อรองรับการเติบโตของการค้าชายแดนระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

(นายเอนก มีมงคล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๒
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน	๕
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	๕
นโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการส่งเสริมการค้าชายแดน	๑๗
นโยบายส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	๑๘
ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน	๒๐
กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน	๒๐
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๘
สรุป	๒๙
บทที่ ๓ บทบาทจุดผ่อนปรนการค้าในการสนับสนุนการค้าชายแดน	๓๐
ศักยภาพ โอกาสและความพร้อมของจุดผ่อนปรนการค้า	๓๗
ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของจุดผ่อนปรนการค้า	๓๘
จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีศักยภาพ	๓๘
สรุป	๔๙
บทที่ ๔ แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนรองรับการค้าชายแดน	๕๐
หลักเกณฑ์การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน	๕๐
แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน	๕๓
ประโยชน์ของการพัฒนาและยกระดับจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน	๕๔
สรุป	๕๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๗
สรุป	๕๗
ข้อเสนอแนะ	๕๘
บรรณานุกรม	๖๐
ประวัติย่อผู้วิจัย	๖๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย	๓๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒-๑	เส้นทางคมนาคมตามโครงการ GMS Economic Corridor	๑๒
๒-๒	เส้นทางคมนาคม North - South Economic Corridor	๑๓
๒-๓	เส้นทางคมนาคม East - West Economic Corridor	๑๔
๒-๔	เส้นทางคมนาคม Southern Economic Corridor	๑๕
๒-๕	แสดงเส้นทางเชื่อมโยงภายใต้ความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ	๑๖
๓-๑	แผนที่แสดงที่ตั้งจุดผ่านแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	๓๖
๓-๒	แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก	๔๑
๓-๓	แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู	๔๔
๓-๔	แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาดิน	๔๖
๓-๕	แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง	๔๘
๔-๑	กรอบแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนรองรับการค้าชายแดน	๕๒
๔-๒	ตัวอย่างผังพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้า	๕๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับ ๔ ประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และมาเลเซีย โดยปัจจุบันมีช่องทางการค้าหรือด่านชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านรวม ๙๕ จุด แยกเป็นจุดผ่านแดนถาวร ๓๙ แห่ง และจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ๕๖ แห่ง และมีจุดผ่านแดนชั่วคราว ๒ แห่ง จุดผ่อนปรนพิเศษ (สิงขร) ๑ แห่ง รวมทั้งจุดผ่อนปรนเพื่อการท่องเที่ยว (เขาพระวิหาร) ๑ แห่ง ทั้งนี้จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทเป็นประตู (Gateway) ของประเทศไทยโดยมีความสำคัญที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศและระดับภูมิภาค เช่น การนำเข้าและส่งออกสินค้า การเดินทางผ่านแดน การท่องเที่ยว การให้บริการอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนแต่ละแห่งมีศักยภาพด้านการพัฒนาที่แตกต่างกันตามตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สถานะของช่องทางการค้าหรือด่านชายแดน สภาพพื้นที่ ชุมชนชายแดน เส้นทางคมนาคม เมืองชายแดน และสถานการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจ ในแต่ละพื้นที่ทั้งฝั่งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาลในด้านการทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับข้อตกลงความร่วมมือในส่วนอนุภูมิภาคที่ครอบคลุมประเทศเพื่อนบ้านที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศไทย เช่น ความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Cooperation : GMS) กรอบความร่วมมืออริระวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง (Aeyawadee - Chaopraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) กรอบความร่วมมืออินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (Indonesia - Malaysia - Thailand Growth Triangle : IMT-GT) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Cooperation : AEC) รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และด้านอื่นๆ ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยดำเนินการในระยะแรก ๕ พื้นที่ ได้แก่ (๑) จังหวัดตาก (๒) จังหวัดมุกดาหาร (๓) จังหวัดสระแก้ว (๔) จังหวัดตราด และ (๕) จังหวัดสงขลา และระยะที่สอง ๕ พื้นที่ ได้แก่ (๑) จังหวัดหนองคาย (๒) จังหวัดนราธิวาส (๓) จังหวัดเชียงราย (๔) จังหวัดนครพนม และ (๕) จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจังหวัดต่างๆ เหล่านี้จะเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพของจังหวัดชายแดนที่จะรองรับการเจริญเติบโตในอนาคตและเป็นฐานการผลิตการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการส่งออกที่สำคัญของประเทศในอนาคต

นอกจากจุดผ่านแดนถาวร ๓๙ แห่ง ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงหลักระหว่างชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว พื้นที่ชายแดนยังมีจุดผ่อนปรนการค้าอีก ๕๖ แห่งดังกล่าว ที่มีความสำคัญต่อ

การค้าชายแดนในอนาคต และหลายแห่งมีอัตราเติบโตของปริมาณการค้าชายแดนที่เพิ่มสูงขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และมีศักยภาพที่จะยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อให้เป็นประตูเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพ รวมทั้งความพร้อมของจุดผ่อนปรนการค้าที่มีความสำคัญของประเทศ
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุน องค์ประกอบและหลักเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมในการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้า
๓. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพเพื่อยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เพื่อให้เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่ได้มาตรฐานสากลสามารถรองรับการพัฒนาการค้าชายแดนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพและมีความสำคัญกับการค้าชายแดนในแต่ละภูมิภาค เพื่อพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ได้มาตรฐานสากลสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ชายแดนในระยะต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการประมวลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเปรียบเทียบ วิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลตามหลักเหตุผล ซึ่งใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารนโยบายและมาตรการต่างๆ ของส่วนราชการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงความสำคัญและสถานการณ์การค้าชายแดนผ่านจุดผ่อนปรนการค้าของประเทศไทย
๒. ทราบถึงศักยภาพของจุดผ่อนปรนการค้าในการสนับสนุนการค้าชายแดน
๓. ทราบถึงปัญหาอุปสรรค โอกาส และแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรในระยะต่อไป

คำจำกัดความ

จุดผ่านแดน	หมายถึง	ช่องทางที่เปิดระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกัน
จุดผ่านแดนถาวร	หมายถึง	ช่องทางเข้า-ออก ที่รัฐบาลทั้งสองประเทศเปิดเพื่ออนุญาตให้ประชาชนทั้งสองประเทศ นักท่องเที่ยวและยานพาหนะ สามารถสัญจรไป-มา เพื่อการค้า การท่องเที่ยว และอื่นๆ โดยคำนึงถึงความพร้อมในด้านต่างๆ ของทั้งสองประเทศ โดยในส่วนของประเทศไทยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะใช้อำนาจตามมาตรา ๑๑ และ ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ออกประกาศกระทรวงมหาดไทยแล้วนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา
จุดผ่านแดนชั่วคราว	หมายถึง	ช่องทางเข้า-ออก ที่เปิดเพื่อผ่อนผันให้มีการผ่านแดนสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะภายในห้วงเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ มิได้อนุญาตให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นผ่านเข้า-ออก เมื่อครบกำหนดเวลา หรือบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะแล้ว จะปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวทันที อาทิ การส่งผู้อพยพกลับประเทศการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เป็นต้น
จุดผ่อนปรนการค้า	หมายถึง	ช่องทางที่รัฐบาลไทยเปิดเพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในด้านมนุษยธรรมและส่งเสริมความสัมพันธ์ของประชาชนในระดับท้องถิ่น โดยการผ่อนปรนให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภค-บริโภคและยารักษาโรคที่จำเป็น ทั้งนี้ เพื่อผลทางจิตวิทยา จุดผ่อนปรนการค้าถือเป็นการเปิดฝ่ายเดียวโดยคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนมอบหมายให้กระทรวง มหาดไทยพิจารณาความเหมาะสม ในทางปฏิบัติ จังหวัดจะเสนอขอเปิดจุดผ่อนปรนการค้ามายังกระทรวงมหาดไทย จากนั้นกระทรวง มหาดไทยจะเสนอเรื่องมายังสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อนำเข้าพิจารณาในคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนหากที่ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนเห็นชอบ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจะแจ้งมติให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ โดยกระทรวงมหาดไทยมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศจังหวัด ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการไปดำเนินการ โดยมีภาระเบ็ดเสร็จที่

การค้าชายแดน	หมายถึง	<p>ชัดเจนของจุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่ง ให้เกิดความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพพื้นที่</p> <p>การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศเมียนมา ประเทศ สปป.ลาว และประเทศกัมพูชา โดยการส่งออก และนำเข้าผ่านทางจุดผ่านแดน ที่จัดตั้งขึ้นบริเวณชายแดนกับ ประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นทางการ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ภายใต้พระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน</p>
การค้าผ่านดินแดน	หมายถึง	<p>การค้าที่เกิดขึ้นรูปแบบต่างๆ ที่ประชาชนหรือผู้ประกอบการ การค้าจากต่างประเทศ ประเทศใดประเทศหนึ่ง ส่งผ่านสินค้าไปยังประเทศที่สองหรือประเทศที่สาม หรือในทางกลับกันประเทศที่สามส่งผ่านสินค้า มายังประเทศที่สองหรือประเทศที่หนึ่ง โดยทั้งนี้ แต่ละประเทศต้องยินยอมให้มีการส่งสินค้าผ่านแดนกันได้</p>
ช่องทางอนุมัติตามกฎหมายศุลกากร	หมายถึง	<p>ช่องทางผ่านแดนที่ฝ่ายไทยเปิดเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการสามารถขนส่งสินค้าผ่านแดนได้ ตลอดแนวชายแดน ทั้งนี้ อธิบดีกรมศุลกากรจะใช้อำนาจตาม มาตรา ๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๘๓ อนุมัติให้ผู้ประกอบการเฉพาะรายเป็นครั้งคราว เพื่อประโยชน์ทางการค้า เป็นหลัก สำหรับในพื้นที่ชายแดนที่มีปัญหาความมั่นคง และมีการ เปิดจุดผ่อนปรนการค้าอยู่แล้ว คณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด จุดผ่านแดน สภาพความมั่นคงแห่งชาติได้ให้หลักไว้ว่า เจ้าหน้าที่ ศุลกากรจะต้องหารือหน่วยงานด้านความมั่นคงก่อนอนุมัติ และ จะอนุมัติให้ขนส่งผ่านจุดผ่อนปรนทางการค้า หรือจะพิจารณา ให้ขนส่งทางช่องทางอื่น</p>

บทที่ ๒

ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่ตั้ง โดยเป็นศูนย์กลางเป็นจุดหมายปลายทาง และเป็นทางผ่านของภูมิภาคอินโดจีนและภูมิภาคอาเซียน มีความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นลำดับต้นๆ ของภูมิภาค และยังเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมที่สำคัญของโลก เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งเป็นประเทศที่มีความสำคัญบนเวทีการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในด้านการเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของภูมิภาคอาเซียน และเชื่อมโยงไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก ประกอบกับการที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนมีเป้าหมายร่วมกันในการมุ่งไปสู่การเป็นตลาดเดียวกัน ทำให้การพัฒนาด้านชายแดนให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งการพัฒนาเพื่อยกระดับจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเครือข่ายการเชื่อมโยงทางการค้า การพัฒนาการขนส่งและการเดินทางระหว่างประเทศที่จะสนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมการค้าชายแดนเพื่อรองรับรายได้ให้กับพื้นที่ชายแดนในอนาคต โดยมีนโยบาย ยุทธศาสตร์ และระเบียบกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ดังนี้

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

๑. อนุสัญญาบาร์เซโลนาว่าด้วยเสรีภาพในการผ่านแดน^๑

เป็นอนุสัญญาฉบับแรกที่อ้างหลักเสรีภาพการผ่านแดนโดยการกำหนดสิทธิของการจราจรผ่านแดนหรือการขนส่งผ่านแดนให้แก่ประเทศที่ไม่มีทางออกติดทะเล (Landlocked Country) โดยกำหนดหลักการให้ประเทศที่เป็นภาคีจะต้องอำนวยความสะดวกสำหรับการขนส่งผ่านแดนโดยต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่มีการดำเนินการจัดเก็บภาษีพิเศษสำหรับการนำเข้า – ส่งออก ถึงการนั้นประเทศภาคียังคงมีสิทธิในการที่จะกำหนดกฎเกณฑ์การห้ามหรือกักกั้นดูแลการขนส่งผ่านแดนได้โดยพิจารณาจากกฎเกณฑ์ด้านความมั่นคงของประเทศ ด้านการสาธารณสุข เพื่อการป้องกันโรคระบาดของสัตว์และพืช เป็นต้น อนุสัญญาฉบับนี้เป็นทำให้เสรีภาพการผ่านแดนโดยเฉพาะการขนส่งหรือจราจรของประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการเปิดจุดผ่านแดน

๒. ข้อตกลงภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO : World Trade Organization)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การการค้าโลกเพื่อให้เกิดเวทีในการเจรจาอันจะนำไปสู่การลดอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ หลักการสำคัญคือการทำต้องปฏิบัติต่อสินค้าของประเทศสมาชิกอย่างเท่าเทียม การเรียกเก็บภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียม หรือมาตรการทางภาษีต่างๆ จะต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความโปร่งใส และมีการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่

^๑ ไมทซิด เอกจริยกร. “วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. ...” สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔. หน้า ๖.

ประเทศสมาชิก เป็นต้น ทั้งนี้ภายใต้กรอบใหญ่แห่งการเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ประเทศไทยได้ทำความตกลงที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่

๒.๑ ความตกลงพหุภาคีว่าด้วยการค้าสินค้า (Multilateral Agreements on Trade in Goods)

๒.๒ พิธีสารรอบอุรุกวัยภายใต้แกตต์ ๑๙๙๔ เรื่องการเปิดตลาด ที่ส่งผลให้ประเทศสมาชิกต้องลดภาษีลงตามที่ได้ระบุไว้

๒.๓ ความตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตร (Agreement on Agriculture) ที่ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการเปลี่ยนมาตรการต่างๆ ที่เป็นมาตรการทางภาษีศุลกากรทั้งหมด

๒.๔ ความตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเสื้อผ้า (Agreement on Textile and Clothing : ATC) เป็นการผนวกความตกลง MFA เข้าสู่ระเบียบการค้าระหว่างประเทศภายใต้ GATT/WTO ความตกลงดังกล่าวกำหนดให้สมาชิกจะต้องดำเนินการยกเลิกการกีดกันสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่เคยทำภายใต้ความตกลง MFA ภายในระยะเวลา ๑๐ ปี

๒.๕ ความตกลงว่าด้วยการบินบังคับใช้มาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) เป็นการกำหนดเพื่อให้เกิดการป้องกันสุขภาพชีวิตมนุษย์ พืช และสัตว์ โดยมาตรการที่ใช้ต้องสอดคล้องกันกับมาตรฐานระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ประเทศใดประเทศหนึ่งกำหนดมาตรฐานที่แตกต่างขึ้นเอง อันจะนำไปสู่การกีดกันทางการค้าและการเลือกปฏิบัติ

๒.๖ ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade) เป็นการกำหนดให้มีกฎข้อบังคับทางเทคนิค และมีมาตรฐานที่รัดกุม เป็นธรรม โปร่งใส รวมไปถึงการสร้างมาตรฐานการตรวจสอบ รับรองที่ครอบคลุมกระบวนการการผลิต วิธีการผลิต ภายใต้ระบบมาตรฐานระหว่างประเทศ แต่ก็ปรากฏมีข้อยกเว้นในประเด็นที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๒.๗ ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Agreement on Trade Related Investment Measures) หลักการสำคัญคือ ทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการการลงทุนที่มีผลเท่ากับการกีดกันการนำเข้า โดยประเทศที่พัฒนาแล้วต้องดำเนินการภายใน ๒ ปี ส่วนประเทศกำลังพัฒนา ต้องดำเนินการภายใน ๕ ปี เช่น มาตรการการกำหนดให้ใช้วัตถุดิบภายในประเทศในการผลิตสินค้า เป็นต้น

๒.๘ ความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาด เป็นการดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์การตอบโต้การทุ่มตลาดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อมิให้ประเทศผู้นำเข้าใช้มาตรการตอบโต้อย่างไม่เป็นธรรม

๒.๙ ความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากร ข้อกำหนดนี้เป็นไปเพื่อให้เกิดระบบการประเมินราคาศุลกากรที่เป็นธรรม มีความโปร่งใส ประเทศผู้นำเข้าสามารถคาดการณ์ต้นทุนทางภาษีได้

๒.๑๐ ความตกลงว่าด้วยการตรวจสอบก่อนส่งออก เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานการตรวจสอบสินค้าให้กับตัวแทนจากรัฐในการตรวจสอบสินค้าต่างๆ ทั้งในด้านราคา ปริมาณ คุณภาพสินค้า

๒.๑๑ ความตกลงว่าด้วยกฎเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดสินค้า เป็นการกำหนดให้มีมาตรฐานของระเบียบเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดสินค้าเพื่อใช้ให้เกิดเป็นบรรทัดฐานเดียว อันจะนำไปสู่การทะลายอุปสรรค และมีให้เกิดเป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า

๒.๑๒ ความตกลงว่าด้วยวิธีดำเนินการออกใบอนุญาตนำเข้า เป็นการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนของหน่วยงานรัฐในการที่จะออกใบอนุญาตนำเข้า เพื่อมิให้เกิดการถ่วงเวลานำเข้า

๒.๑๓ ความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและการตอบโต้การอุดหนุน เป็นการกำหนดประเภทของการอุดหนุน โดยแบ่งเป็น การอุดหนุนต้องห้าม การอุดหนุนที่ทำได้ การอุดหนุนที่เมื่อทำแล้วอาจถูกใช้มาตรการตอบโต้ และได้กำหนดแนวปฏิบัติในการไต่สวนสินค้าที่เข้าข่ายในการได้รับการอุดหนุน

๒.๑๔ ความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกสามารถใช้มาตรการปกป้องสินค้านำเข้าได้ โดยการเพิ่มภาษีขาเข้า กำหนดโควต้าหรือการกำหนดปริมาณสินค้านำเข้า เพื่อป้องกันอุตสาหกรรมในประเทศจากการนำเข้าสินค้าประเภทเดียวเป็นจำนวนมาก

ข้อตกลงภายใต้องค์การการค้าโลกดังกล่าวเป็นรายละเอียดของการปฏิบัติทางด้านการค้าระหว่างประเทศ ทั้งด้านภาษี วัตถุประสงค์ การประเมินราคาศุลกากร การตรวจสอบก่อนส่งออก และวิธีดำเนินการออกใบอนุญาตนำเข้า รวมถึงมาตรการปกป้องสินค้า ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นหลักการเมื่อมีการค้าร่วมกันระหว่างประเทศ โดยไม่มีการเฉพาะเจาะจงถึงการนำเข้า-ส่งออกของจุดผ่านแดน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานประการหนึ่งของการผ่านแดนที่หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว

๓. กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit)

ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีระบบการขนส่งผ่านแดนที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสนับสนุนการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน กรอบความตกลงฉบับนี้จะใช้เฉพาะกับกรณีการขนส่งสินค้าผ่านแดน ซึ่งภาคีสถูสัญญาจะได้รับสิทธิพิเศษในการขนส่งสินค้าผ่านแดนโดยได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีและค่าบริการอื่นๆ เว้นแต่การจัดเก็บเพื่อบริการเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการขนส่งดังกล่าว ในส่วนของประเทศไทยเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกรอบความตกลงดังกล่าวได้ ประเทศไทยจึงได้จัดทำพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้นและประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นมา กรอบความตกลงอาเซียนฉบับนี้ถือได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำมากำหนดเกณฑ์ในการเปิดจุดผ่านแดน เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเดินทางติดต่อกันได้ทั้งทางบก ทางเรือและทางอากาศ ซึ่งจะเป็นปัจจัยพื้นฐานประการสำคัญโดยเฉพาะกับประเทศสมาชิกที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ซึ่งประเทศไทยก็มีสภาพทางภูมิศาสตร์และอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา สปป.ลาว ด้านเหนือ ส่วนด้านตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกับ สปป.ลาว ทางด้านตะวันออกติดต่อกับประเทศกัมพูชา และด้านใต้ติดต่อกับประเทศเมียนมาทางด้านฝั่งทะเลอันดามัน (จังหวัดระนอง) และประเทศมาเลเซียทางใต้สุดของประเทศ

๔. กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (ASEAN Framework Agreement on Multimodal Transport)

เป็นกรอบความตกลงที่จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนให้มีความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการขยายตัวด้านการค้าระหว่างประเทศสมาชิกภายใต้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน อีกทั้งยังเป็น การวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบในกลุ่มประเทศอาเซียนให้มีความเป็นสากล และมีมาตรฐานเดียวกัน โดยที่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๔๘ ขึ้น โดยมีสาระสำคัญสอดคล้องกับกรอบความตกลงฯ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา กรอบความตกลงฉบับนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการผ่านแดนเช่นเดียวกับกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนแต่จะเน้นการขนส่งที่มีการขนถ่ายสินค้าในหลายๆ รูปแบบที่มีความต่อเนื่องกันเพื่อใช้ขนส่งจากต้นทางไปสู่ปลายทางได้อย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้มีความเป็นสากล และมีมาตรฐานเดียวกัน

๕. กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดนระหว่างประเทศ (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Inter-State Transport : AFAFIST)

เป็นความตกลงระดับภูมิภาคที่มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสินค้าข้ามแดนระหว่างประเทศและในกลุ่มประเทศภาคีสัญญา อันจะนำไปสู่การสร้างประสิทธิภาพด้านการขนส่งภายในเขตการค้าเสรีอาเซียน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศภายในภูมิภาค ผ่านการปรับปรุงกฎระเบียบ เงื่อนไขการขนส่ง การค้า และศุลกากรให้มีความสอดคล้องกัน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อสินค้าข้ามแดน สนับสนุนการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดระบบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกประเด็นของการขนส่งสินค้าข้ามแดน ในส่วนของประเทศไทยเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกรอบความตกลงดังกล่าวได้ประเทศไทยจึงได้จัดทำพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น และประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นมา กรอบความตกลงนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานประการหนึ่งของการผ่านแดน โดยเน้นการขนส่งด้านโครงข่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศเป็นหลัก เพื่อให้มีความสะดวกทั้งในด้านการขนส่ง การค้า และกฎระเบียบทางศุลกากร ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนเขตการค้าเสรีของอาเซียน

๖. ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Cross Border Transport Agreement : CBTA)

เป็นความตกลงเพื่อให้เกิดการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน/การข้ามแดนของทั้งผู้คนและสินค้าในเขตอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยเฉพาะการขนส่งทางบกผ่านแดนระหว่างกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (๖ ประเทศได้แก่ สปป.ลาว ไทย เวียดนาม กัมพูชา เมียนมา และสาธารณรัฐประชาชนจีน) โดยความตกลงนี้มุ่งเน้นไปที่การลดขั้นตอนที่มีความยุ่งยากทั้งการผ่านแดน โดยยวดยานพาหนะ ผู้ขับขี่ การขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร รวมถึง ดำเนินการประสานด้านกฎหมาย

กฎระเบียบพิธีการและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการขยายตัวทางการค้า การลงทุนในภาคอุตสาหกรรม การเกษตร ภาคบริการ การท่องเที่ยวต่อไป ความตกลงฉบับนี้เน้นการผ่านแดนโดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งทางบกระหว่างประเทศสมาชิก ๖ ประเทศ ที่สามารถเดินทางติดต่อหรือค้าขายกันได้โดยสะดวก ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานทางด้านการคมนาคมขนส่ง

๗. ปฏิญญาพุกาม (BAGAN Declaration) หรือกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya – Mekong Economic Corporation Strategy : ACMECS)

เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของประเทศสมาชิกทั้ง ๕ ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ลดผลกระทบที่ไทยได้รับจากความแตกต่างของระดับการพัฒนา และช่วยลดความแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิกเดิมและสมาชิกใหม่ของอาเซียน โดยการจัดระบบเศรษฐกิจตามแนวชายแดน สร้างศักยภาพและโอกาสอย่างยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยมีการพัฒนาตามกรอบความร่วมมือดังกล่าว อย่างสมดุลจากการประชุมครั้งแรกถึงปัจจุบัน

ความร่วมมือ ACMECS นี้ได้เน้นย้ำในความพยายามที่จะสร้างความใกล้ชิดระหว่างกรอบ GMS และ ACMECS ซึ่งปัจจุบันมีความร่วมมือทั้งหมด ๘ สาขา ประกอบด้วย (๑) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน (๒) ความร่วมมือด้านการเกษตร (๓) การเชื่อมโยงเส้นทางการคมนาคม (๔) ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว (๕) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (๖) ความร่วมมือด้านสาธารณสุข (๗) ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและพลังงาน และ (๘) ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับในส่วนของโครงการสำคัญที่รัฐบาลไทยและประเทศสมาชิกได้ดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ ประกอบด้วย

๗.๑ โครงการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service (OSS) โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออกมาปฏิบัติงานร่วมกัน ณ จุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ ผู้ประกอบการเพียงแต่ยื่นเอกสารการนำเข้า-ส่งออก ณ ด่านศุลกากรที่ให้บริการ ก็สามารถผ่านระบบงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ด้วยกันทั้งหมดในคราวเดียว โดยระบบจะเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทันที เช่น การตรวจสอบใบอนุญาต การตรวจสอบการผ่านพิธีการศุลกากร ตรวจสอบใบขนสินค้า การชำระค่าภาษีอากรผ่านธนาคาร เป็นต้น

๗.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Transport Linkages) เช่น การก่อสร้างเส้นทางสาย R๔๘ โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๓ และโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ เป็นต้น

๗.๓ การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Facilitation) ส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในการค้าชายแดน การยกระดับด้านการค้าชายแดน การจัดตั้งเมืองคู่แฝดชายแดน (Sister Cities)

๗.๔ ด้านการท่องเที่ยว (Tourism) ได้แก่ การจัดทำความตกลงตรวจลงตราเดียว (ACMECS Single Visa) ระหว่างไทย - กัมพูชา และได้ดำเนินการเจรจาเพื่อขยายความร่วมมือไปยังประเทศ สปป.ลาว และประเทศเมียนมาต่อไป

ความร่วมมือภายใต้โครงการ ACMECS ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างประเทศสมาชิกและการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน ซึ่งไม่เฉพาะให้เกิดการส่งเสริมทางการค้าเท่านั้น ยังรวมไปถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งทั้งหมดนี้จัดได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานของการผ่านแดนโดยเฉพาะการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศ ACMECS

๘. ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC : Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)

เป็นกรอบความร่วมมือทางวิชาการและเศรษฐกิจระหว่าง ๗ ประเทศในอ่าวเบงกอล ประกอบด้วย ประเทศบังกลาเทศ ประเทศภูฏาน ประเทศอินเดีย ประเทศเมียนมา ประเทศเนปาล ประเทศศรีลังกา และประเทศไทย BIMSTEC มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนในประเทศสมาชิก และเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากภายนอกให้เข้ามาทำการค้าและการลงทุนกับประเทศสมาชิก BIMSTEC ให้มากขึ้น โดยขอบเขตของกรอบความตกลงครอบคลุมการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

แนวทางการปรับตัวของประเทศสมาชิก BIMSTEC ประกอบด้วย (๑) แต่ละประเทศจะต้องปรับกฎระเบียบและมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายในให้โปร่งใสและสอดคล้องกับกติกาสากลมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนภายใต้ความตกลงทางการค้าเสรี BIMSTEC (๒) การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยจะนำไปสู่การอำนวยความสะดวกในการขยายการค้า การลงทุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว และ (๓) ปรับมาตรฐานการตรวจสอบสินค้าให้สอดคล้องและเสริมสร้างความร่วมมือการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมกัน

สาขาความร่วมมือภายใต้ BIMSTEC มีจำนวน ๑๔ สาขา ประกอบด้วย (๑) การค้า และการลงทุน (๒) เทคโนโลยี (๓) คมนาคม (๔) พลังงาน (๕) ท่องเที่ยว (๖) ประมง (๗) เกษตร (๘) สาธารณสุข (๙) การจัดการสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ (๑๐) การต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (๑๑) การลดความยากจน (๑๒) วัฒนธรรม (๑๓) ปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชน และ (๑๔) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความร่วมมือ BIMSTEC เป็นการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศไปทางกลุ่มประเทศในอ่าวเบงกอล โดยหลักการในการผ่านแดนต่างๆ คล้ายคลึงกับความร่วมมือ ACMECS และ GMS (Greater Mekong Sub-region) ซึ่งจัดอยู่ในปัจจัย พื้นฐานประการหนึ่งของการผ่านแดนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบความร่วมมือที่กำหนดไว้

๙. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS)

เป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นความร่วมมือของ ๖ ประเทศที่มีพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณแม่น้ำโขงได้แก่ ประเทศกัมพูชา ประเทศจีน (ในมณฑลยูนนาน : Yunnan และ เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง : Guangxi Zhuang) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐ

แห่งสหภาพเมียนมา ประเทศไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร ท่องเที่ยวและบริการ แผนงานที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาระบบคมนาคมเชื่อมโยงภายในภูมิภาค หรือที่เรียกว่าแนวพื้นที่เศรษฐกิจอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Economic Corridors) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ ตามภูมิภาค ได้แก่

๙.๑ แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North – South Economic Corridor : NSEC) เป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทย – สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว – ประเทศจีน

๙.๒ แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor : EWEC)

๙.๓ แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) มีพื้นที่ครอบคลุมเมืองสำคัญของ ๓ ประเทศ คือ ไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

แผนภาพที่ ๒-๑ เส้นทางคมนาคมตามโครงการ GMS Economic Corridor

ที่มา : สศช.

แผนภาพที่ ๒-๒ เส้นทางคมนาคม North – South Economic Corridor

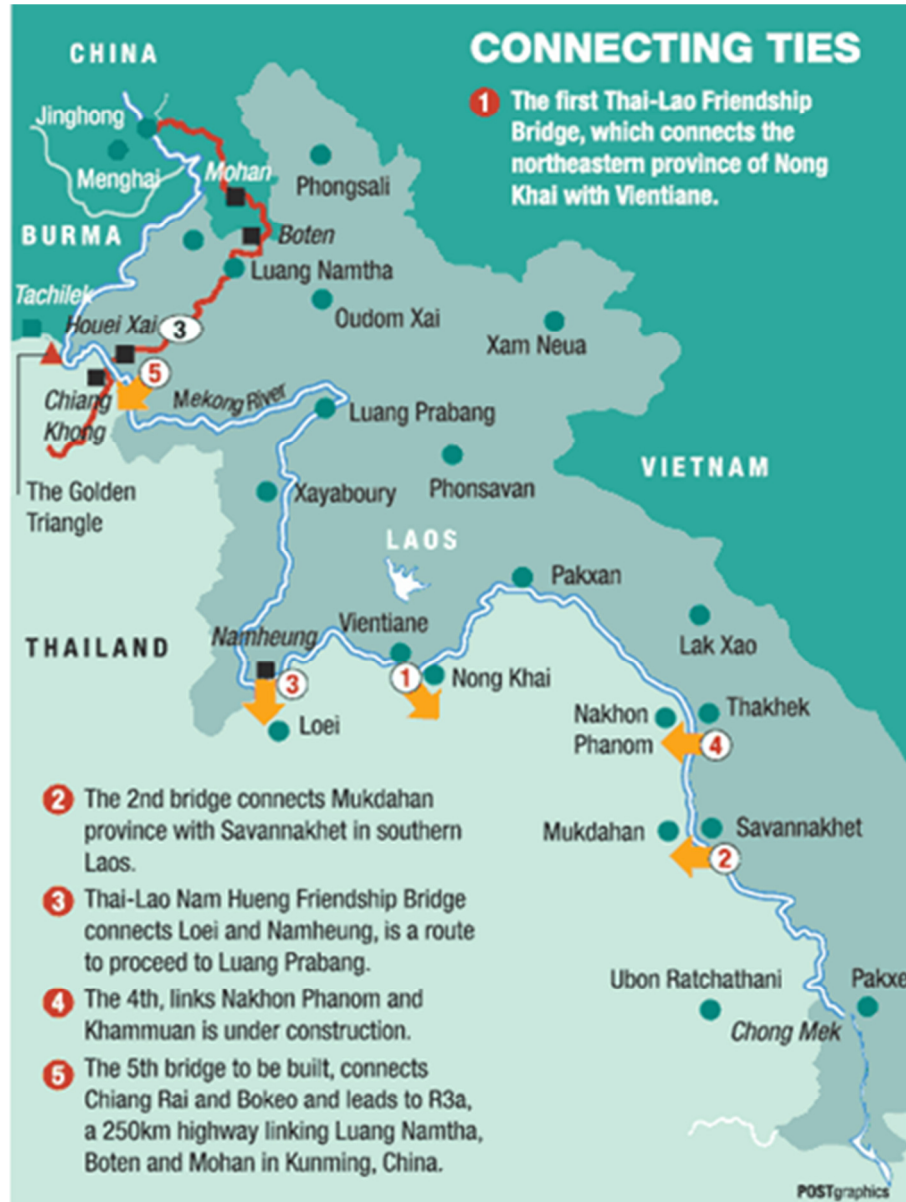
ที่มา : สศช.

แผนภาพที่ ๒-๓ เส้นทางคมนาคม East-West Economic Corridor

ที่มา : สศช.

แผนภาพที่ ๒-๕ แสดงเส้นทางเชื่อมโยงภายใต้ความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

ที่มา : สศช.

ความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศในระยะแรก ซึ่งปัจจุบันได้มีการเชื่อมโยงในหลายๆ จุดแล้ว ถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานทางโครงสร้างพื้นฐานประการหนึ่งต่อการพิจารณาการยกระดับด้านชายแดน

นโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการส่งเสริมการค้าชายแดน

ประเทศไทยมีนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจการค้าชายแดนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

๑. การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาบริการขนส่ง พัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานสากล ดำเนินการปรับปรุงทั้งในเรื่อง กฎระเบียบการขนส่งไม่ว่าจะเป็นในส่วนของ การขนส่งผู้โดยสาร การขนส่งสินค้า การพัฒนาบุคลากรในภาคธุรกิจการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน/เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ

๒. การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค เป็นการมุ่งพัฒนาพื้นที่ในเขตภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เชื่อมโยงกับทั้งประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย และประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เกิดเป็นฐานการพัฒนาทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว ดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่

๓. การสร้างความพร้อมในฐานสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วน เสริมสร้างมาตรฐานให้แก่สถาบันการศึกษาทั้งที่เป็นของรัฐบาล และสถาบันการศึกษาเอกชนให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ยกกระดับทักษะฝีมือแรงงาน กำหนดและสร้างมาตรฐานคุณภาพสินค้าขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการป้องกันการนำเข้าสินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐานทั้งจากในประเทศ และต่างประเทศ

๔. การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศและภูมิภาคภายใต้บทบาทที่สร้างสรรค์เป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก โดยเป็นการดำเนินการเพื่อรักษาบทบาทของประเทศไทยในการเข้าไปมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือต่างๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ รวมทั้งรักษาคุณภาพของความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิม และมหาอำนาจใหม่

๕. การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเร่งดำเนินการด้านความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานฝีมือระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาค ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน คุ้มครองส่งเสริมสิทธิผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ

๖. การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติที่มีคุณภาพชีวิต ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติและการแพร่ระบาดของโรคภัย โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพความพร้อมในการป้องกันดำเนินการแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ยาเสพติด การ

หลบหนีเข้าเมือง พัฒนาศักยภาพความร่วมมือภายในภูมิภาคเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมไปถึงเหตุฉุกเฉินต่างๆ ร่วมมือในการป้องกันการติดเชื้อ การแพร่ระบาดของโรคที่เกิดขึ้นใหม่และโรคระบาดซ้ำ

๗. การเสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดรับความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร เป็นการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในระดับอนุภูมิภาค เพื่อเสริมสร้างการผลิต การบริโภคสินค้าและบริการที่จะนำสู่ความสามารถในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้แก่องค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไรให้มีบทบาทเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นฐานในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศในภูมิภาค

๘. การเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว สร้างองค์ความรู้ให้กับภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสของตนเองในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี โดยเฉพาะภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะได้รับการสนับสนุน เยียวยาและดูแลจากรัฐในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

๙. การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการลงทุน และการประกอบธุรกิจในเอเชีย รวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค โดยจัดให้มีสิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เพื่อให้มีการจัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค และสนับสนุนบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร

๑๐. การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายใน ประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้และเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนกลไกการพัฒนาในระดับพื้นที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดน ให้สามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมศักยภาพด้านวิชาการและเครือข่ายของสถาบันการศึกษาของไทย ที่สร้างความใกล้ชิด และปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค

ทั้งนี้ ประเด็นนโยบายดังกล่าวเปรียบเสมือนทิศทางของการพัฒนาของประเทศที่มุ่งให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบริเวณชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านไปจนถึงชุมชนเมืองหลักต่างๆ ของภูมิภาค และต่อเนื่องไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาด้านชายแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าให้สามารถอำนวยความสะดวกในการขนส่งและการเดินทางผ่านชายแดนระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

นโยบายส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นการกำหนดให้พื้นที่ที่มีศักยภาพบริเวณชายแดนเป็นเขตที่มีการส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาเป็นพิเศษเพื่อให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม นอกเหนือจากพื้นที่ตอนในของประเทศ ริเริ่มขึ้นในสมัยนายกรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งมีผลบังคับใช้ และลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๘๗ ง ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ.

๒๕๕๖ เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุนของประเทศตามข้อได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีความสามารถในการเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งในระดับภูมิภาค มีความได้เปรียบด้านการค้าชายแดน และนโยบายการค้าจำกัดความของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือบริเวณพื้นที่ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐบาลจะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จที่สอดคล้องกับระบบ ASEAN Single Window และการดำเนินการอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และต่อมา มีนโยบายส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่ ประกอบด้วย

๑.๑ พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนร่างแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการและแผนปฏิบัติการต่อคณะกรรมการความสงบแห่งชาติเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๑.๒ กำหนดแนวทางให้หน่วยงานถือปฏิบัติเพื่อให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรวมทั้งการส่งเสริมการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน หรือข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น หรือการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปโดยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๑.๓ กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท ตลอดจนแจ้งให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนแม่บท แผนงานหรือโครงการหรือแผนปฏิบัติการ และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ

๑.๔ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความเหมาะสม

๑.๕ เชิญเจ้าหน้าที่ บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือเรียกเอกสารจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

๑.๖ ออกระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งนี้

๑.๗ เสนอแนะต่อคณะกรรมการความสงบแห่งชาติเพื่อให้มีกฎระเบียบ หรือปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบที่จำเป็นต่อการจัดตั้ง และดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๑.๘ ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนี้ หรือตามที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ หรือหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติมอบหมาย

๒. การดำเนินงานที่สำคัญ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้มีการดำเนินการจัดประชุมครั้งแรก (ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗) เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีมติเห็นชอบให้พื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของประเทศไทยจำนวน ๕ พื้นที่ชายแดน ได้แก่ (๑) อำเภอแม่สอด (๒) อำเภออรัญประเทศ (๓) จังหวัด

ตราด (๔) จังหวัดมุกดาหาร (๕) อำเภอสระเดา (ด้านศุลกากรสระเดาและป่าดงเบงชาร) และได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๔ เรื่อง ได้แก่

๒.๑ สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน

๒.๑.๑ การให้บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ

๒.๑.๒ มาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว

๒.๑.๓ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรในพื้นที่เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และเชื่อมโยงในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยการดำเนินการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวเพื่อส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ธุรกิจบริการ สร้างอาชีพ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ระบบราง คลังสินค้า ช่องทางเข้า - ออกด้านศุลกากรให้มีความพร้อม จัดเตรียมระบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน และเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดน ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดน อาทิ ปัญหาสินค้าผิดกฎหมาย ยาเสพติด แรงงานเถื่อน

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้านการส่งเสริมการค้าชายแดน

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การค้าชายแดนไว้ ดังนี้

๑. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดนมุ่งพัฒนาในด้านการอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มพูนสิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนรวมทั้งการอำนวยความสะดวกด้านแรงงานต่างด้าวให้เข้ามาทำงานในพื้นที่ชายแดนแบบเข้าไป-เย็นกลับ

๒. การสร้างเสริมขีดความสามารถของผู้ประกอบการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน โดยพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบการค้าชายแดน การส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมพัฒนาสร้างเครือข่ายให้กับนักธุรกิจไทยและประเทศเพื่อนบ้านให้มีการพบปะสร้างความใกล้ชิดในการดำเนินธุรกิจระหว่างกัน

๓. การส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยเหตุที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นฐานการผลิตร่วมและสามารถใช้ข้อได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตจากราคาค่าแรง รวมถึงการใช้สิทธิประโยชน์จีเอสพี (GSP) ไปยังประเทศต่างๆ เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๔. เร่งรัดแก้ไขปัญหาและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนอำนวยความสะดวกและแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ เพื่อให้การค้าชายแดนมีความคล่องตัวมากขึ้น

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

การค้าชายแดนเกิดขึ้นเมื่อเขตแดนประเทศได้ถูกกำหนดขึ้น โดยท้องถิ่นหรือชุมชนได้กำหนดจุดร่วมกันของทั้งสองฝ่ายหรืออาจเป็นไปตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ชายแดนนั้นๆ ต่อมาอาจ

มีข้อตกลงร่วมกันในระดับประเทศเพื่อใช้เป็นสถานที่ค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าของประชาชนทั้งสองประเทศ ซึ่งอาจเริ่มจากประเพณีที่ประชาชนตามแนวชายแดนไปมาหาสู่หรือซื้อขายสินค้ากันเป็นประจำโดยไม่มีรูปแบบด้านศุลกากร และเมื่อมีพัฒนาการต่อเนื่องเป็นการค้าขายแดนที่มีมูลค่าสูงมากขึ้นเป็นลำดับจึงมีพิธีการทางศุลกากรและตรวจคนเข้าเมืองทำให้มีกฎหมาย ระเบียบ และข้อกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การเปิดจุดผ่านแดน การเปิดด่านเพื่อการค้าขายระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน รวมไปถึงจนถึงการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งกฎหมายและระเบียบออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กฎหมายที่ด้านการผ่านแดน (๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและการขนส่งผ่านแดน (๓) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่เพื่อการพัฒนาจุดผ่านแดน และ (๔) กฎหมายด้านการควบคุม การส่งผ่าน นำผ่านราชอาณาจักรด้านอื่นๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กฎหมายด้านการผ่านแดน

เป็นกฎหมายซึ่งมีหน่วยงานหลักที่เป็นหน่วยรับผิดชอบได้แก่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ประกอบด้วย

๑.๑ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

๑.๒ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง ประกอบไปด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมแรงงาน อธิบดีกรมอัยการ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการ (๑) เพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง (๒) พิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง (๓) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าม

มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและเงื่อนไขอื่นตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง (๕) กำหนดหลักเกณฑ์การขอมิถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๔๑ วรรคสี่ (๖) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการแสดงฐานะการเงินของคนต่างด้าวดังกล่าวตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง (๗) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และอนุญาตและกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรอยู่ในราชอาณาจักรต่อไปพลาง

ก่อนตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง (๘) สั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม (๙) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง (๑๐) พิจารณาการเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๓ (๑๑) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านหรือพนักงานอื่น เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ หรือในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๒) พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับคนเข้าเมืองตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

๑.๓ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. เพื่อปรับปรุงระบบการทำงานของคนต่างด้าวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งได้ระบุในเรื่องของการทำงานของคนต่างด้าว ใบอนุญาตทำงาน การตั้งกองทุนเพื่อส่งแรงงานต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร และสุดท้ายคือการทำหน้าที่ให้มีคณะกรรมการที่จะพิจารณาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าว

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้า การค้าขายสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค วัตถุประสงค์เพื่อการผลิต และสินค้าเบ็ดเตล็ดต่างๆ

เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้า และการขนส่งสินค้าข้ามแดน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น กรมศุลกากร กรมปศุสัตว์ และเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญกับการเรียกเก็บภาษีอากร การดำเนินการตรวจสอบสินค้าต่างๆ การตรวจพืช สัตว์ การตรวจตราสินค้า และสิ่งของที่กำหนดในกฎหมาย รวมถึงการเก็บภาษี ค่าอากร ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการขนส่งสินค้าภายใต้การควบคุมความปลอดภัย และผลประโยชน์ของประเทศที่จะได้รับ ประกอบด้วย

๒.๑ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๙ กำหนดกฎหมายสำหรับการจัดเก็บภาษีอากร พิธีการทางศุลกากรในการนำเข้า ส่งออก การตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การบัญญัติให้อำนาจทางศุลกากรในเขตต่อเนื่อง การให้อำนาจทางศุลกากรในพื้นที่พัฒนาร่วม การให้อำนาจทางศุลกากรในพื้นที่ควบคุมร่วมกัน การดำเนินการกับสิ่งของตกค้าง การค้าขายฝิ่น สิทธิต่างๆ ในเขตปลอดอากร และให้อำนาจเจ้าพนักงานในการดำเนินการต่างๆ ทางศุลกากรเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศ

๒.๒ พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อควบคุมสินค้าตามชายแดน เมื่อเกิดความจำเป็นที่จะต้องควบคุมสินค้าตามชายแดน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันหรือปราบปรามการแทรกซึม บ่อนทำลาย ป้องกัน หรือปราบปรามการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยตามชายแดน หรือเพื่อมิให้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลอันจะเป็นภัยต่อประเทศ โดยที่ในจังหวัดที่อยู่ในเขตควบคุม ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด ผู้กำกับตำรวจภูธร นายอำเภอแห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้อง พาณิชยจังหวัด และผู้บังคับหน่วยทหารซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาที่ได้รับแต่งตั้งให้รับผิดชอบในการป้องกันในพื้นที่ชายแดน เป็นกรรมการ ในกรณีนี้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

๒.๓ พระราชกำหนดพิกัดอัตราภาษีศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐ กำหนดอัตราภาษีของ ที่นำหรือพาเข้ามาใน หรือส่ง หรือพาออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เรียกเก็บและเสียอากรตามที่ กำหนดไว้ในพิกัดอัตราอากรท้ายพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๕) โดยที่ของที่ต้องเสียอากรตามสภาน นั้น (๑) ถ้าเป็นของประเภทอาหารที่บรรจุภาชนะโดยมีของเหลวหล่อเลี้ยงด้วยเพื่อประโยชน์ในการ ถนอมอาหาร น้ำหนักที่ใช้เป็นเกณฑ์คำนวณอากรให้ถือเอาน้ำหนักแห้งของรวมทั้งของเหลวที่บรรจุใน ภาชนะนั้น (๒) ถ้าบรรจุในหีบห่อหรือภาชนะใดๆ เพื่อจำหน่ายทั้งหีบห่อหรือภาชนะ และมี เครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณแห่งของติดไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะนั้น เพื่อประโยชน์ในการคำนวณ อากร อธิบดีกรมศุลกากรจะถือว่าหีบห่อ หรือภาชนะนั้นๆ บรรจุของตามปริมาณดังที่แสดงไว้ก็ได้ (มาตรา ๘) การยกเว้นหรือลดหย่อนอากรให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ โดยที่ของใดซึ่งในเวลานำเข้าได้รับ ยกเว้นหรือลดหย่อนอากรเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลมีสิทธิเช่นนั้น หรือเพราะเหตุที่ นำเข้ามาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ถ้าหากของนั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มี สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากร หรือได้นำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับ ยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง ของนั้นจะต้องเสียอากรโดยถือสภาพของของ ราคา และอัตรา อากรที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง เป็นเกณฑ์ในการคำนวณ

๒.๔ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นกฎหมายที่คล้ายคลึงกับ พระราชบัญญัติศุลกากรหากแต่สามารถกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีเพื่อกรมสรรพสามิตได้ โดยตาม มาตรา ๒๑ ในกรณีสินค้าที่นำเข้า รัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษี เพื่อกรมสรรพสามิตก็ได้ และให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้ชำระภาษีหรือวางเงินหรือ หลักประกันอย่างอื่น หรือจัดให้มีผู้ค้ำประกันเป็นประกันภาษีก่อนที่จะปล่อยสินค้าพ้นไปจากอารักขา ของกรมศุลกากร มาตรา ๙๙ สินค้านำเข้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคที่ว่าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากร ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย โดยถือตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร มาตรา ๑๐๐ สินค้าที่ ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากรให้ได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีหรือลดอัตรา ภาษี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒.๕ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. ๒๕๐๓ ให้อำนาจในการตรวจ ตราด้านสินค้าซึ่งอาจดำเนินการ ณ จุดตรวจผ่านแดนโดยให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ มาตรฐานสินค้านี้มีอำนาจ (๑) กำหนดหรือยกเลิกสินค้าให้เป็นสินค้ามาตรฐาน (๒) กำหนดแก้ไข หรือ ยกเลิกมาตรฐานสินค้า (๓) กำหนดเครื่องหมายที่จะมีถ้อยคำหรือไม่ก็ได้เพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้า มาตรฐานนั้นเป็นสินค้าที่ทำหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายในทางการค้าขาออก และกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการการแสดงเครื่องหมายนั้น (๔) กำหนดด้านศุลกากรที่ผู้ส่งหรือนำสินค้ามาตรฐานออกนอก ราชอาณาจักรต้องแสดงใบรับรองมาตรฐานสินค้า สำหรับสินค้ามาตรฐานแต่ละประเภทหรือชนิด

๒.๖ พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้อำนาจในการตรวจตราเพื่อควบคุม ด้านพันธุ์พืช ซึ่งอาจดำเนินการ ณ จุดผ่านแดน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้โดยมีมีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพันธุ์พืช” ประ กอบด้วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดี

กรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมศุลกากร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการกองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (๑) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการควบคุม การส่งเสริม และการออกประกาศเกี่ยวกับพืช และ (๒) ให้คำแนะนำ หรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับพืช ห้ามมิให้ผู้ใดรวบรวม ขยาย นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งเมล็ดพันธุ์ ควบคุมเพื่อการค้า เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเก็บเมล็ดพันธุ์ ควบคุมไว้ในสถานที่เก็บเมล็ดพันธุ์ควบคุมตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

๒.๗ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในด้านการตรวจตราด้านอาหารเพื่อประโยชน์แก่การควบคุมอาหาร ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา (๑) กำหนดอาหารควบคุมเฉพาะ (๒) กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารควบคุมเฉพาะตามชื่อประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาหารนั้นๆ ที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่ายตลอดจนหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่าย (๓) กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารที่มีใช้เป็นอาหารตาม (๑) และจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายด้วยหรือไม่ก็ได้ (๔) กำหนดอัตราส่วนของวัตถุที่ใช้เป็นส่วนผสมอาหารตามชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย รวมทั้งการใช้สีและเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส (๕) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้วัตถุเจือปนในอาหาร การใช้วัตถุกันเสีย และวิธีป้องกันการเสีย การเจือสี หรือวัตถุอื่นในอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย (๖) กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุ และการใช้ภาชนะบรรจุตลอดจนการห้ามใช้วัตถุใดเป็นภาชนะบรรจุอาหารด้วย (๗) กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาอาหารเพื่อป้องกันมิให้อาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่ายเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๘) กำหนดอาหารที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย (๙) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการตรวจ การเก็บตัวอย่าง การยึด การอายัด และการตรวจวิเคราะห์ทางวิชาการซึ่งอาหารรวมทั้งเอกสารอ้างอิง (๑๐) กำหนดประเภทและชนิดอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย ซึ่งจะต้องมีฉลาก ข้อความในฉลาก เงื่อนไขและวิธีการแสดงฉลาก ตลอดจนหลักเกณฑ์ และวิธีการโฆษณาในฉลาก มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าซึ่งอาหารเพื่อจำหน่าย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายซึ่งอาหารดังต่อไปนี้ (๑) อาหารไม่บริสุทธิ์ (๒) อาหารปลอม (๓) อาหารผิดมาตรฐาน (๔) อาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด

๒.๘ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในด้านการตรวจตราเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยมาตรา ๒๑ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ ๑ ต้องปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบที่ออกตามมาตรา ๒๐ (๑) (๑/๑) (๒) และ (๓) มาตรา ๒๒ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๓๖ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ ๒ เว้นแต่จะได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

๒.๙ พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. เพื่อตรวจตราเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงโดยมีการกำหนดขึ้นควบคุมผู้ค้าน้ำมันเป็น ๓ ระดับ คือ ผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ ผู้ค้าน้ำมันรายย่อย และสถานีบริการน้ำมัน และผ่อนคลายมาตรการควบคุมบางอย่างให้เข้มงวดน้อยลง เช่น การจัดตั้งสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงสามารถยื่นคำขอเพื่อจดทะเบียนต่ออธิบดีได้ รวมทั้งเพิ่มมาตรการควบคุมผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ให้เข้มงวดยิ่งขึ้น เพื่อใช้ควบคุมการค้าน้ำมันและการปลอมปนน้ำมัน รวมทั้งปรับปรุงมาตรการบางอย่างให้สามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การฟ้องร้องและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๓. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่เพื่อการพัฒนาจุดผ่านแดน

เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดที่ตั้งของจุดผ่านแดน ด่านชายแดน ซึ่งในอนาคตหากมีการยกระดับการพัฒนาจุดผ่านแดนดังกล่าว เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรวจสอบพื้นที่ และหลีกเลี่ยงผลกระทบทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย

๓.๑ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นเขตป่าไม้เพื่อการรักษาทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเขตพรมแดนของประเทศส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณเขตป่าไม้ซึ่งจะต้องตรวจสอบเขตป่าสงวนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก่อนที่จะนำพื้นที่ป่าไม้ไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นใดโดยเฉพะการจัดตั้งด่านชายแดน โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ ประกอบด้วย กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการ (๑) เสนอแนะมาตรการและแนวทางในการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติต่อรัฐมนตรี (๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ การขออนุญาต และการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติและการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรม (๔) เสนอแนะการกำหนดค่าตอบแทนการอนุญาตตามมาตรา ๒๐ ต่อร์รัฐมนตรี

ในส่วนของอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติคราวละไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ จะอนุญาตโดยให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่เห็นสมควรก็ได้ (๒) การเข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่คราวละไม่เกินสิบปีโดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่าและไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับแร่ ดินขาว หรือหิน แล้วแต่กรณี

๓.๒ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์ วิธีการเฉพาะเกี่ยวกับการดูแล การทำประโยชน์จากไม้ชนิดต่างๆ รวมถึง การแผ้วถางหรือเผาป่า ซึ่งหากมีจุดผ่านแดนบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องตรวจสอบก่อนการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินเช่นกัน โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ ประกอบด้วย ไม้สักในป่าทั่วราชอาณาจักรเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ อื่นในป่าท้องที่ใดจะเป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนด

โดยพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้างแผ้วถางหรือเผาป่า หรือ กระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่า เพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมและรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

๓.๓ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นกฎหมายที่กำหนดให้ต้องมีการดำเนินการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งด่าน เนื่องจากจะมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ สำคัญสำคัญของพระราชบัญญัติ มีดังนี้ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่าอุทยานแห่งชาติ กำหนดให้มีคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ในข้อต่อไปนี้ (๑) การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติและการขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ (๒) การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

๓.๔ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทำให้ต้องมีการดำเนินการตรวจสอบ พิจารณาพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนและพื้นที่ใกล้เคียง ก่อนจะนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์เพื่อการขยายตัวของด่าน โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ ได้แก่ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน หรือปลูก หรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัด โคน แผ้วถาง เผา หรือทำลายต้นไม้อื่น หรือพฤษชาติอื่น หรือขุดหาแร่ ดิน หิน หรือเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า

๓.๕ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นกฎหมายที่กำหนดให้สามารถนำพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติมาจัดสรรให้เกษตรกรเข้าทำกินได้ หากแต่ต้องเป็นการให้นำพื้นที่ดินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม การเพาะปลูก ซึ่งโดยหลักการแล้วพื้นที่ที่ถูกนำมาใช้ ให้เอกสารสิทธิแก่ชาวบ้านหรือเกษตรกรนั้นจะเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม แต่หากจะมีการเวนคืนที่ดินดังกล่าวเพื่อมาดำเนินการจัดตั้งด่านชายแดนแล้วนั้น ก็พึงจะต้องมีการพิจารณาในส่วนของการชดเชยค่าเสียหายให้แก่เกษตรกรด้วยเช่นกัน ดังนั้น การจัดตั้งด่านหรือการขยายด่านจะต้องตรวจสอบว่าอยู่ในพื้นที่ที่ได้ประกาศไว้ตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ โดยที่สาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบด้วย การให้มีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอำนาจหน้าที่ในการ (๑) จัดหาที่ดินของรัฐเพื่อนำมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (๒) พิจารณากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๕ การจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินตามมาตรา ๒๙ และการกำหนดเนื้อที่ที่ดินที่จะให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเช่าระยะยาว หรือเช่าซื้อตามมาตรา ๓๐ (๓) พิจารณากำหนดแผนผังและการจัดแบ่งแปลงที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ทั้งนี้ การกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ให้กำหนดเฉพาะที่ดินที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เว้นแต่ในกรณีที่ยังเป็นเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นหลัก

ก็ได้ โดยให้ดำเนินการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตท้องที่อำเภอที่มีเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ หรือต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นประกอบเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดจนที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำเป็นเกณฑ์ในการจัดอันดับความสำคัญในการกำหนดเขตก่อนหลัง กรณีที่ถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ให้หมายถึงเฉพาะที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล

ถ้าเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว เมื่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้น และให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ

๓.๖ มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดชั้นลุ่มน้ำ ประกอบด้วย มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ (๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ / ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๘ / ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ / ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐ / ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ / ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘) ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดตั้งหรือขยายด้านชายแดนเพื่อการหลีกเลี่ยงพื้นที่ซึ่งมีผลกระทบต่อบริเวณต้นน้ำลำธารที่ควรสงวนไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑A

๔. กฎหมายด้านควบคุมการส่งผ่าน นำผ่านราชอาณาจักรด้านอื่นๆ

เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการส่งผ่าน นำผ่านราชอาณาจักร ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดมาตรการในการพิจารณาสินค้า การควบคุมการขนส่งบริเวณชายแดน การส่งผ่านสินค้าผ่านราชอาณาจักร ที่จะต้องมีแบบแผน รูปแบบการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเป็นที่ยอมรับจากทุกประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการนำเข้าส่งออก และการนำผ่าน ประกอบด้วย

๔.๑ พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นกฎหมายในการการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างประเทศ ที่จะต้องผ่านพิธีการศุลกากรเพื่อให้เป็นไปตามความตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการประกาศกำหนดให้พื้นที่ในเขตศุลกากร สถานี ท่าเรือ หรือพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินพิธีการ เป็นพื้นที่ควบคุมร่วมกันในราชอาณาจักร อีกทั้งยังต้องประสานกับรัฐบาลประเทศภาคี เพื่อกำหนดพื้นที่ควบคุมร่วมกันนอกราชอาณาจักรเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศสามารถดำเนินการร่วมกันในการดำเนินพิธีการอย่างเบ็ดเสร็จในพื้นที่ควบคุม

๔.๒ พระราชบัญญัติการรับขนของทางถนนระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นกฎหมายที่กำหนดขอบเขตการใช้บังคับกับสัญญารับขนของทางถนนด้วยรถ ทั้งการขนส่งข้ามแดนและผ่านแดนประเทศไทย โดยใช้บังคับแก่รถที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย วางหลักเกณฑ์ในเรื่องใบตราส่ง อันจะถือเป็นพยานหลักฐาน

เบื้องต้นของการทำสัญญา รับขน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ส่งของผู้ขนส่ง และผู้รับใบตราส่ง นอกจากนี้ยังกำหนดบทบัญญัติข้อยกเว้นที่ผู้ขนส่งมีต้องรับผิดชอบ และการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่ง

๔.๓ พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกฎหมายคุ้มครองสินค้า หรือ สิ่งของต่าง ๆ ที่มีการทำสัญญาขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบซึ่งผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องได้ทำไว้กับผู้ส่ง โดยในส่วนของผู้ส่งจะต้องรับผิดชอบต่อการแจ้งรายละเอียดของสินค้าหรือ สิ่งของต่างๆ เกี่ยวกับสภาพแห่งของ เครื่องหมาย เลขหมาย น้ำหนัก ปริมาตร และปริมาณแห่งของที่ขนส่งนั้น ตลอดจนลักษณะอันตรายแห่งของที่ตนได้แจ้งไว้แก่ผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่อง หรือจัดให้ผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องเพื่อบันทึกไว้ในใบตรา ส่งต่อเนื่อง และผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเป็นผลจากการที่ของสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชกซ้ำ ถ้าเหตุแห่งการสูญหาย เสียหาย หรือส่งมอบชกซ้ำนั้นได้เกิดขึ้นตั้งแต่เวลาที่ผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องรับมอบของจนถึงเวลาที่ได้ส่งมอบของนั้น เว้นแต่ผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องจะพิสูจน์ได้ว่าตนหรือลูกจ้างตัวแทนของตนหรือบุคคลอื่นใดซึ่งตนได้ใช้บริการ เพื่อปฏิบัติตามสัญญาขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ได้ใช้มาตรการทั้งปวงซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุแห่งการสูญหาย เสียหายหรือส่งมอบชกซ้ำ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากเหตุนั้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. กระทรวงพาณิชย์ (๒๕๕๘) รายงานการเติบโตของการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV มีอัตราการขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีปัจจัยหลักมาจากการที่เศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้มีการขยายตัวสูง มีการเปิดประเทศมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยไทยนำเข้าสินค้าขั้นกลาง (Intermediate Goods) จากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นจากเดิมเป็นการนำเข้าเฉพาะสินค้าขั้นต้น (Primary Products) เช่น ผักผลไม้ สินแร่ เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนการสร้างห่วงโซ่อุปทานภายในภูมิภาค

๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๘) ศึกษาภาวะการค้าชายแดนในระยะต่อไป พบว่าประเทศอาเซียนอยู่ระหว่างการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการมีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เช่น การปรับปรุงเส้นทางการขนส่งระหว่างประเทศ การปรับปรุงกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ ให้เป็นมาตรฐานสากล การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน การพัฒนาด่านและจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เป็นต้น

๓. ชนิด ศุภธยาลัย (๒๕๕๙) ศึกษาการเติบโตของการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่าสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ เป็นการค้าชายแดน กล่าวคือประมาณร้อยละ ๗๐ - ๘๐ ของการค้าระหว่างประเทศไทยกับเมียนมา ลาว และกัมพูชา เป็นการค้าชายแดน และเนื่องจากประเทศเหล่านี้มีศักยภาพการเติบโตจากเศรษฐกิจสูงทำให้มูลค่าการค้าชายแดนมีโอกาสขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย

๔. อัมพล หันหยุง (๒๕๕๑) ทำการศึกษาผลกระทบของการค้าชายแดนไทย - กัมพูชา ต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของการเกษตร อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

พบว่าการค้าชายแดนที่มีการขยายตัวมากมาอย่างต่อเนื่องเป็นผลให้พื้นที่ที่มีการเติบโตของธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศทั้งกัมพูชาและต่อเนื่องไปถึงประเทศเวียดนาม

สรุป

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค การสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนการค้าตามแนวชายแดนของรัฐบาล ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบขนส่งที่ทำให้การเดินทางและการขนส่งระหว่างประเทศมีความสะดวก ทำให้เกิดความคล่องตัวในการนำสินค้าผ่านเข้าออกเขตแดนของพื้นที่ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีกฎหมายและระเบียบที่อำนวยความสะดวกในการผ่านแดน เช่น การเปิดจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน การขนส่งและการเดินทางระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่เห็นชอบและปฏิบัติร่วมกันระหว่างประเทศ เป็นปัจจัยที่สนับสนุนทำให้ปริมาณการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มสูงขึ้นมากมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนที่เป็นการค้าผ่านจุดผ่านแดนถาวร และการค้าผ่านจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการค้าผ่านจุดผ่อนปรนการค้ากับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา

บทที่ ๓

บทบาทจุดผ่อนปรนการค้าในการสนับสนุนการค้าชายแดน

ลักษณะโดยทั่วไปของจุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่ง เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางและขนส่งสินค้ากับจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้าน ขนาดของชุมชนหรือเมืองชายแดน โครงข่ายการคมนาคมขนส่งไปยังประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศที่สาม เป็นต้น จะเป็นปัจจัยเบื้องต้นในการกำหนดบทบาทและศักยภาพของจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนแต่ละแห่ง ซึ่งปัจจุบัน ณ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนและจุดผ่อนปรนอื่นๆ เชื่อมโยงกับสามประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สปป.ลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา รวม ๕๒ แห่ง ดังนี้

ตารางที่ ๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย

ลำดับที่	จังหวัด	จุดผ่อนปรนการค้า	พื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน	เวลาปิด-เปิด	หมายเหตุ
๑	เชียงราย	ท่าบ้านปางห้า ตำบล เกาะช้าง อำเภอแม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๒	เชียงราย	ท่าบ้านสายลมจอย ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๓	เชียงราย	ท่าบ้านเกาะทราย ตำบล แม่สาย อำเภอแม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๔	เชียงราย	ท่าดินดำ ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย	บ้านดินดำ เมืองท่า ขี้เหล็ก รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๕	เชียงราย	บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน	บ้านเมืองพง ท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๖	เชียงราย	บ้านสวนดอก ตำบล บ้านแซว อำเภอเชียงแสน	แขวงบ่อแก้ว บ้านสีเมืองงาม เมืองต้นฝิ่ง สปป.ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๗	เชียงราย	บ้านแจ่มป่อง ตำบล เหล่ายาว อำเภอเวียงแก่น	แขวงบ่อแก้ว บ้านด่าน เมืองห้วยทราย สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๘	เชียงราย	บ้านหาดบ้าย ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ	แขวงบ่อแก้ว บ้านดอยแดง เมืองต้นฝิ่ง สปป.ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน

๙	เชียงราย	บ้านร่มโพธิ์ทอง ตำบล ตับเต่า อำเภอเทิง	บ้านปางไฮ เมืองคอบ แขวงไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันที่ ๕ และ ๒๐ ของเดือน
---	----------	---	--	---------------------	--

ตารางที่ ๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จุดผ่อนปรนการค้า	พื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน	เวลาปิด-เปิด	หมายเหตุ
๑๐	เชียงราย	บ้านห้วยลึก ตำบล ม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น	บ้านครกหลวง บ้านปาก ดิน เมืองห้วยทราย แขวงไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๑	เชียงใหม่	ช่องทางบ้านกิวผาวอก ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว	เมืองสาด รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๒	เชียงใหม่	ช่องทางบ้านหลักแต่ง บ้านเปียงหลวง ตำบล เปียงหลวง อำเภอเวียงแหง	เมืองเตี๊ยะ รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๓	แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยต้นนุ่น ม.๔ ตำบลแม่เงา อำเภอ ขุนยวม	อำเภอแม่แจ้ะ จังหวัด ดอยก่อ รัฐคะยา เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๔	แม่ฮ่องสอน	บ้านห้วยผึ้ง ม.๓ ตำบล ห้วยผา อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน	บ้านหัวเมือง รัฐฉาน เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๕	แม่ฮ่องสอน	ช่องทางบ้านเสาหิน ม.๑ ตำบลเสาหิน อำเภอ แม่สะเรียง	รัฐกะเหรี่ยง เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๖	แม่ฮ่องสอน	บ้านแม่สายแลบ ม.๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย	ผาปูน จังหวัดดอยก่อ รัฐกะเหรี่ยง เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๗	แม่ฮ่องสอน	บ้านน้ำเพียงดิน ม.๓ ตำบลผาบ่อง อำเภอ เมืองแม่ฮ่องสอน	อำเภอบ้านใหม่ รัฐคะยา เมียนมา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๑๘	น่าน	บ้านห้วยสะแดง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง ไชยะบุรี	ไชยะบุรี บ้านป่าหว่าน เมืองเชียงฮ่อน สปป.ลาว	๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันที่ ๑๕ และ ๓๐ ของ เดือน

๑๙	น่าน	บ้านใหม่ชายแดน ตำบล ชนแดน อำเภอสองแคว	ไชยะบุรี บ้านเตสอง เมืองเชียงฮ่อน สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะวันที่ ๕,๑๐,๑๕,๒๐, ๒๕ และ ๓๐ ของเดือน
----	------	--	--	---------------------	---

ตารางที่ ๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จุดผ่อนปรนการค้า	พื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน	เวลาปิด-เปิด	หมายเหตุ
๒๐	พะเยา	บ้านฮวก ตำบลภูกามยาว อำเภอภูกามยาว	ไชยะบุรีบ้านปางมอน เมืองเชียงฮอน สปป. ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๒๑	อุตรดิตถ์	บ้านห้วยต่า ตำบล บ้านโคก อำเภอบ้านโคก	บ้านซอนแก่น เมืองบ่อแตน ไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคาร และพุธ
๒๒	เลย	บ้านเหมืองแพร์ ตำบล นาแห้ว อำเภอนาแห้ว	บ้านเหมืองแพร์ เมืองบ่อ แตน ไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันพระ
๒๓	เลย	บ้านนาข่า ตำบลปากหมัน อำเภอด่านซ้าย	บ้านนาข่า เมืองบ่อแตน ไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคารและ พฤหัสบดี
๒๔	เลย	บ้านนากระเซิง ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่	บ้านเมืองหมอ เมืองแก่นท้าว ไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะวัน ๑ ค่าและ ๙ ค่า
๒๕	เลย	บ้านหนองผือ ตำบล หนองผือ อำเภอท่าลี่	บ้านเมืองแก่นท้าว เมืองแก่นท้าว ไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. ทุก ๓ ค่า และ ๘ ค่า	เปิดเฉพาะวัน ๓ ค่าและ ๘ ค่า
๒๖	เลย	บ้านอาฮี ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่	บ้านนาแก้งม้า เมืองแก่นท้าว ไชยะบุรี สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะวัน ๗ ค่า และ ๑๕ ค่า
๒๗	หนองคาย	บ้านเปงจาน ตำบล โพนแพงกิ่ง อำเภอรัตนวาปี	บ้านทวย เมืองท่าพระ บาท บอลิคำไซ สปป.ลาว	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.	เปิดเฉพาะวัน พุธ ศุกร์ และ อาทิตย์
๒๘	หนองคาย	บ้านม่วง อำเภอสังคม	บ้านโคกแห่ เมืองสังทอง นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันพุธและ เสาร์
๒๙	หนองคาย	ม.๑ ตำบลจุมพล อำเภอ โพนพิสัย	บ้านโดนใต้ เมืองปากงึม นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคารและ เสาร์
๓๐	หนองคาย	บ้านบ้านหม้อ อำเภอ ศรีเชียงใหม่	บ้านด่านดำ เมืองสีโคด ตะบอง นครหลวง เวียงจันทน์ สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคาร พฤหัสบดี และเสาร์

ตารางที่ ๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จุดผ่อนปรนการค้า	พื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน	เวลาปิด-เปิด	หมายเหตุ
๓๑	บึงกาฬ	บ้านบุงคล้า อำเภอบุงคล้า	บ้านปากกระดิ่ง เมืองปากกระดิ่ง นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคาร และศุกร์
๓๒	บึงกาฬ	บ้านห้วยคาด ตำบล ปากคาด อำเภอปากคาด	บ้านทวย เมืองท่าพระบาท บอลิคำไซ สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันจันทร์และ พฤหัสบดี
๓๓	นครพนม	บ้านหนาดท่า ตำบล บ้านกลาง อำเภอเมือง นครพนม	บ้านปากเป่ง เมืองท่าแขก คำม่วน สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคาร และพุธ
๓๔	นครพนม	บ้านดอนแพง ตำบล บ้านแพง อำเภอบ้านแพง	บ้านบุงกวาง เมืองปาก กระดิ่ง บอลิคำไซ สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันจันทร์ - ศุกร์
๓๕	นครพนม	บ้านธาตุพนมสามัคคี หมู่ที่ ๒ ตำบลพนม อำเภอธาตุพนม	(๑) บ้านด่าน เมืองหนอง บก คำม่วน (๒) บ้านปาก เซบั้งไฟ เมืองปากกระดิ่ง สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันจันทร์ - พฤหัสบดี
๓๖	นครพนม	บ้านท่าอุเทน ตำบล ศุลกากร ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน	บ้านหินบูน เมืองหินบูน คำม่วน สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันจันทร์และ พฤหัสบดี
๓๗	อุบลราชธานี	หน้าที่ว่าการ อำเภอ เขมราฐ (หลังเก่า)	บ้านนาปากซัน เมือง สองคอน สะหวันนะเขต สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันจันทร์ - ศุกร์
๓๘	อุบลราชธานี	บ้านสองคอน ตำบล สองคอน อำเภอโพธิ์ไทร	บ้านหนองแสง บ้านดอน หมากเตือ เมืองละครเพ็ง สาละวัน สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันพฤหัสบดี
๓๙	อุบลราชธานี	บ้านด่านเก่า ตำบล โขงเจียม อำเภอโขงเจียม	บ้านสิงสัมพัน เมืองชนะสมบูน จำปาสัก สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคาร, พฤหัสบดี และ เสาร์
๔๐	อุบลราชธานี	บ้านหนองแสง (ช่องตาอุ) ตำบลโพนงาม อำเภอ บุญศรี	บ้านเหียง เมืองสุขุม จำปาสัก สปป.ลาว	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันจันทร์, พุธ และศุกร์

ตารางที่ ๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย (ต่อ)

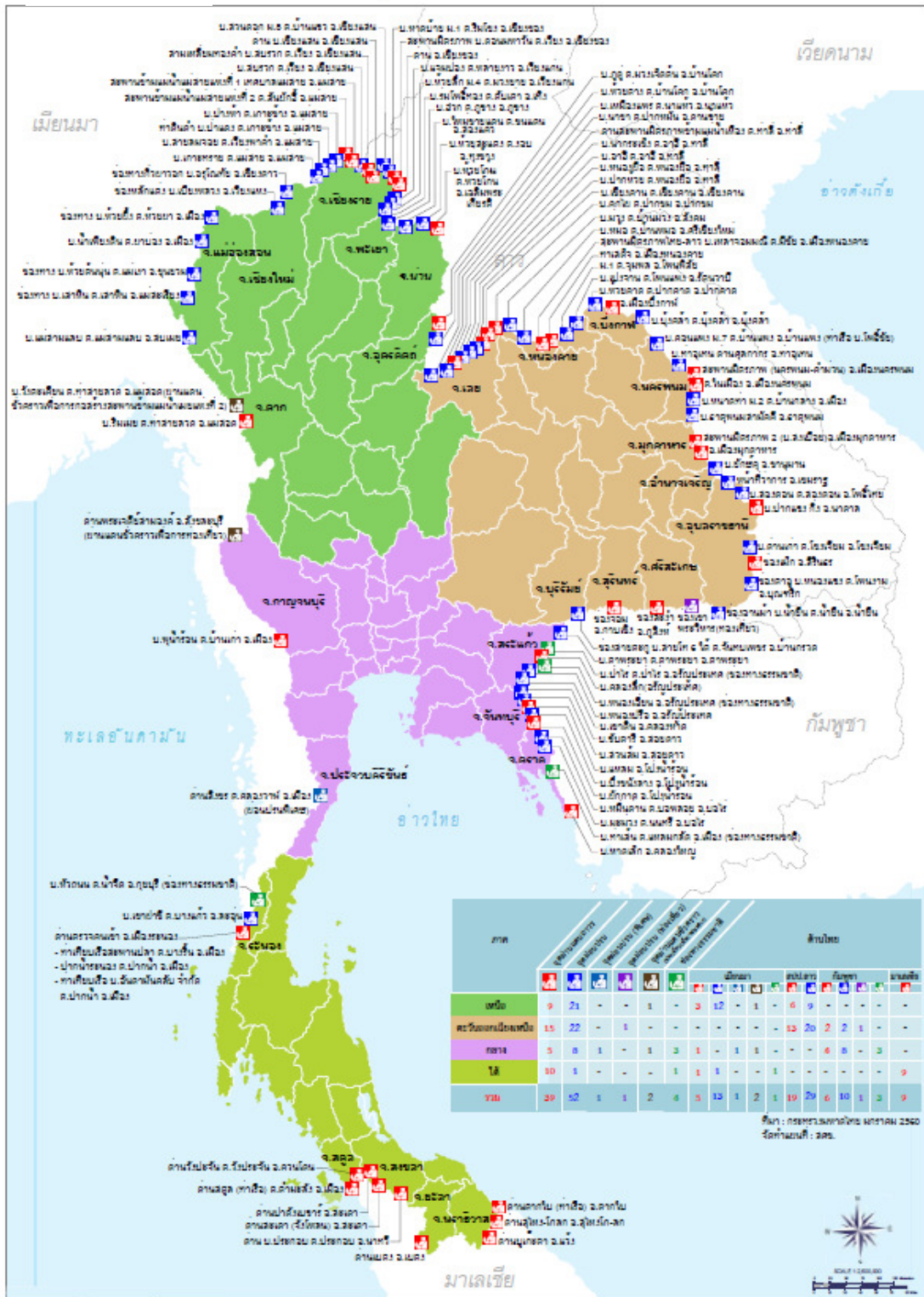
ลำดับที่	จังหวัด	จุดผ่อนปรนการค้า	พื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน	เวลาปิด-เปิด	หมายเหตุ
๔๑	อุบลราชธานี	ช่องอานม้า อำเภอขามเฒ่า	บ้านสะเตียลกวาง อำเภอจอมกระสาน จังหวัดพระวิหาร กัมพูชา	๐๙.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันอังคารและ พฤหัสบดี
๔๒	อำนาจเจริญ	บ้านยักซ์ค อำเภอ ชานุมาน	บ้านเหล่าหมากหุด เมือง ไซพูทอง สะหวันนะเขต สปป.ลาว	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	เปิดเฉพาะ วันพุธ- อาทิตย์
๔๓	บุรีรัมย์	ช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวด	บ้านจู้โกก อำเภอบันเตีย อำเภอปิล จังหวัดอุดรธานี / กัมพูชา	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	ทุกวัน
๔๔	สระแก้ว	บ้านตาพระยา อำเภอตาพระยา	บ้านบึงตะกวน จังหวัด บันเตียเมียนเจย กัมพูชา	๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
๔๕	สระแก้ว	บ้านหนองปรือ อำเภออรัญประเทศ	มาลัย จังหวัดบันเตีย เมียนเจย กัมพูชา	๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
๔๖	สระแก้ว	บ้านเขาดิน อำเภอคลองหาด	พนมไต่ (บ้านกิโละ ๑๓) จังหวัดพระตะบอง กัมพูชา	๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
๔๗	จันทบุรี	บ้านซบตารี อำเภอสอยดาว	บ้านโกลำตวน อำเภอ พนมปรีก จังหวัดพระ ตะบอง กัมพูชา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๔๘	จันทบุรี	บ้านบึงขันธ์ อำเภอ โป่งน้ำร้อน	บ้านสวายเลง อำเภอ กร็อมเรียง จังหวัด พระตะบอง กัมพูชา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๔๙	จันทบุรี	บ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว	บ้านโกลัว อำเภอ พนมปรีก จังหวัด พระตะบอง กัมพูชา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๕๐	ตราด	บ้านหมื่นด่าน ตำบล บ่อพลอย อำเภอบ่อไร่	บ้านศาลเจ้า อำเภอสัมลุด จังหวัดพระตะบอง กัมพูชา	๐๘.๓๐ - ๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
๕๑	ตราด	บ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่	บ้านฉอระกา อำเภอสำรุด จังหวัดพระตะบอง กัมพูชา	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
๕๒	ระนอง	บ้านเขาฝาชี ตำบล บางแก้ว อำเภอละอุ่น	ตำบลเจ็ดไมล์ อำเภอ มะลิวัลย์ เมียนมา	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	ทุกวัน

ตารางที่ ๓-๑ จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	จุดผ่อนปรนการค้า	พื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน	เวลาปิด-เปิด	หมายเหตุ
๕๓	ประจวบคีรีขันธ์	ด่านสิงขร บ้านไร่เครา ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์	บ้านมุดอง จังหวัดมะริด ภาคตะนาวศรี เมียนมา	๐๖.๓๐ - ๑๘.๓๐ น.	ทุกวัน / เป็นจุดผ่อนปรนพิเศษ
๕๔	ศรีสะเกษ	ช่องทางขึ้นเขาพระวิหาร อำเภอกันทรลักษ์	ปราสาทเขาพระวิหาร อำเภोजอมกระสาน กัมพูชา	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	ทุกวัน / เป็นจุดผ่อนปรนพิเศษ

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๖๐

แผนภาพที่ ๓-๑ แผนที่แสดงที่ตั้งจุดผ่านแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ศักยภาพ โอกาสและความพร้อมของจุดผ่อนปรนการค้า

จุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่งมีบทบาทความสำคัญแตกต่างกันในหลายระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับภาค และมีหลายแห่งที่มีการเติบโตของกิจกรรมทั้งด้านการขนส่งสินค้าและการเดินทางผ่านแดน การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว ทำให้ในอนาคตจะมีบทบาทความสำคัญในการสนับสนุนการค้าชายแดนระดับอนุภูมิภาคโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา ต่อเนื่องไปจนถึงเวียดนามและจีนตอนใต้ ประกอบกับจุดผ่อนปรนการค้าหลายแห่งเป็นจุดผ่านของเส้นทางคมนาคมที่สำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นแหล่งกระจายสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านและประเทศที่สาม เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยวแห่งใหม่ ทั้งนี้ปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนในการกำหนดศักยภาพของจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ประกอบด้วย

๑. สภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ตั้งจุดผ่อนปรนการค้า กล่าวคือจะต้องเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณการค้าและการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพื้นที่หลังจุดผ่อนปรนการค้าของทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ หรือมีศักยภาพในการเชื่อมต่อกับเมืองสำคัญที่เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่ผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงการเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถจูงใจนักท่องเที่ยวจากพื้นที่ต่างๆ ให้เดินทางผ่านจุดผ่อนปรนการค้าดังกล่าว

๒. ด้านกายภาพของพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่ง โดยพื้นที่ตั้งของจุดผ่อนปรนการค้าจะต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถรองรับการพัฒนาและใช้ประโยชน์ได้อย่างเพียงพอในอนาคต ทั้งในด้านการมีพื้นที่สำหรับการจัดตั้งส่วนราชการที่มีภารกิจในพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้า รวมถึงพื้นที่รองรับการขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามแดน และพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ตลาดการค้า สถาบันการเงิน ห้างสรรพสินค้า โรงแรมที่พัก ภัตตาคารร้านอาหารต่างๆ ศูนย์รวมรวมและกระจายสินค้า ศูนย์รวมการขนส่ง เป็นต้น

๓. สภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่บริเวณจุดผ่อนปรนการค้าควรมีสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางและขนส่งได้โดยสะดวก โดยเป็นพื้นที่ราบหรือระนาบเดียวกันกับจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากสามารถพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงหรือพื้นที่ลาดชันและหุบเขา

๔. สภาพชุมชนและเมืองชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรน รวมถึงชุมชนและเมืองที่เป็นแหล่งรองรับการพัฒนา ระหว่างประเทศหรือการข้ามแดนของประชาชนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการซื้อขายสินค้าบริการ การท่องเที่ยว การเดินทางเข้ามาเป็นแรงงาน การรับบริการ โดยเฉพาะด้านสาธารณสุขและแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเข้ามาประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ชุมชนและเมืองชายแดนจะมีความสัมพันธ์กับเมืองศูนย์กลางของภูมิภาคในการพึ่งพาทรัพยากรและการให้บริการต่างๆ ด้วย

๕. โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงจุดผ่อนปรนการค้า โดยเฉพาะระบบโครงข่ายด้านการคมนาคมขนส่งที่สามารถขนส่งสินค้าและรองรับการเดินทางได้โดยสะดวกระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งโครงข่ายการคมนาคมขนส่งที่สามารถเดินทางต่อไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ และเชื่อมโยงกับเมืองหลักหรือเมืองสำคัญของประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้จุดผ่อนปรนการค้ามีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม บางกรณีหากรัฐบาลทั้งสองประเทศ

มีนโยบายการเปิดพรมแดนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศก็อาจมีการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมให้มีความสะดวกมากขึ้นได้

๖. นโยบายรัฐบาล ทั้งของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะด้านการพัฒนาเศรษฐกิจจะระหว่างประเทศร่วมกัน ได้แก่ การเปิดจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้านในบริเวณจุดผ่อนปรนการค้าของประเทศไทย ความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนโดยไม่นำประเด็นเส้นเขตแดนมาเป็นอุปสรรคในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญของพื้นที่ชายแดนร่วมกัน และนโยบายส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ชายแดน จะมีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ชายแดนซึ่งเป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนให้มีความสำคัญมากขึ้น เช่น การสร้างและการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง การสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ การส่งเสริมให้ประเทศในกลุ่ม CLMV เป็นตลาดการค้าแห่งใหม่ของประเทศไทย โดยการส่งเสริมให้มีตลาดการค้าชายแดน รวมถึงการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูปในประเทศไทย เป็นต้น

ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของจุดผ่อนปรนการค้า

ประเด็นด้านความมั่นคงเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและเป็นประเด็นหลักที่สำคัญที่สุด โดยต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการปักปันเขตแดน ไม่เป็นพื้นที่ที่อยู่บริเวณสันปันน้ำ หรือหากเป็นพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวนแห่งชาติ ต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตการใช้พื้นที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาในการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้า ดังนี้

๑. ปัญหาด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชายแดนเป็นประเด็นหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนแต่ละแห่ง โดยต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านการดำเนินงานด้านการจัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการข้ามพรมแดน เช่น การลักลอบเข้าเมือง ปัญหายาเสพติด การก่อการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ โรคระบาด และโรคติดต่อร้ายแรง เป็นต้น

๒. สภาพของพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้า จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีได้อยู่ในพื้นที่สันปันน้ำ และมีได้เป็นพื้นที่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่ไม่ได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าใช้พื้นที่ เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนของประเทศในระยะยาว

จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีศักยภาพ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่แสดงศักยภาพของจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนของประเทศไทย ทั้ง ๕๒ แห่งแล้ว พบว่าปัจจุบันมีจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีบทบาทสำคัญต่อการค้าชายแดนรวม ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ตั้งอยู่ตรงข้ามกับบ้านปางมอน เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สปป.ลาว (๒) จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ตรงข้ามช่องจิบโกก อำเภอบันเตียอำปิล เมืองอุดรมีชัย ราชอาณาจักรกัมพูชา (๓) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาติน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ตรงข้ามบ้านพนมไต่ (หลักกิโล ๑๓) อำเภอสำเภาลูน เมืองพระตะบอง

ราชอาณาจักรกัมพูชา และ (๔) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ตั้งอยู่ตรงข้ามบ้านคลองรถถึง อำเภอสำราญ เมืองพระตะบอง ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีรายละเอียดของจุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่งดังกล่าว ดังนี้

๑. จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

๑.๑ สภาพทั่วไป

ตั้งอยู่ตรงข้ามกับบ้านปางมอน เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีชุมชนบ้านฮวก ตั้งอยู่บริเวณพื้นราบระหว่างหุบเขาและมีพื้นที่เนินที่มีระดับไม่สูงมาก

๑.๒ ศักยภาพ

๑.๒.๑ พื้นที่ไม่มีปัญหาด้านความมั่นคง ประชาชนทั้งสองฝั่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติเนื่องจากในอดีตเป็นชุมชนเดียวกันก่อนมีการกำหนดเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ

๑.๒.๒ ปริมาณการค้าชายแดนมีมูลค่าเพิ่มขึ้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการการเดินทางและขนส่งสินค้าผ่านแดน เช่น ตานกักกันสัตว์ ตานตรวจโรค เป็นต้น โดยปี ๒๕๕๘ มีมูลค่าการค้าชายแดน ๓๕๖ ล้านบาท และมีผู้เดินทางผ่านแดนรวม ๓๕,๑๒๗ คน

๑.๒.๓ จุดผ่อนปรนอยู่ห่างจากจังหวัดพะเยา ๑๐๐ กิโลเมตร พื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งและสามารถเดินทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดใกล้เคียงได้โดยสะดวก

๑.๒.๔ พื้นที่ใกล้เคียงจุดผ่อนปรนมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งกระจายสินค้าไปยัง สปป.ลาว โดยมีสินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง น้ำมัน เครื่องจักร รถยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้า ปุ๋ยเคมี สินค้าอุปโภคบริโภค และมีสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตการเกษตร

๑.๓ ข้อจำกัด

มีปัญหาด้านพื้นที่รองรับการพัฒนาเนื่องจากพื้นที่จุดผ่อนปรนส่วนใหญ่เป็นที่ดิน สปก. และบางส่วนอยู่พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ทำให้เป็นข้อจำกัดกรณีมีการขยายตัวของจุดผ่อนปรนซึ่งต้องมีพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะมีมากขึ้นในอนาคต เช่น คลังสินค้า พื้นที่เพื่อการพาณิชย์ ศูนย์โลจิสติกส์ เป็นต้น

๑.๔ จุดเด่น

๑.๔.๑ รัฐบาลทั้งสองประเทศมีความเห็นร่วมในการที่จะพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนที่ได้มาตรฐานสากล โดยมีบันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย – ลาว (JC) ครั้งที่ ๑๘ ระหว่างวันที่ ๑ – ๓ เมษายน ๒๕๕๖ โดยเห็นชอบเพื่อยกระดับจุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวกเป็นจุดผ่านแดนถาวร โดยฝ่ายไทยอยู่ระหว่างการศึกษารื้อฟื้นพื้นที่ ๒๘ ไร่ ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๐ และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในปี ๒๕๖๑ และ สปป.ลาว ยกยกระดับด่านท้องถิ่นปางมอนเป็นด่านสากลโดยใช้เงินกู้จากประเทศไทยผ่านสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) วงเงิน ๑,๓๙๐ ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคารด่านและพื้นที่โดยรอบ รวมทั้งก่อสร้างถนนเชื่อมโยงไปยังเมืองต่างๆ ของ สปป.ลาว ได้แก่ เชียงฮ่อน เมืองคอบ นอกจากนี้จากจุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมต่อไปยัง ถนน R๓ และเดินทางต่อเนื่องไปเมืองหลวงน้ำทา เมืองบ่อเต็น และเมืองบ่อหาน และขุนหมิง ของสาธารณรัฐ

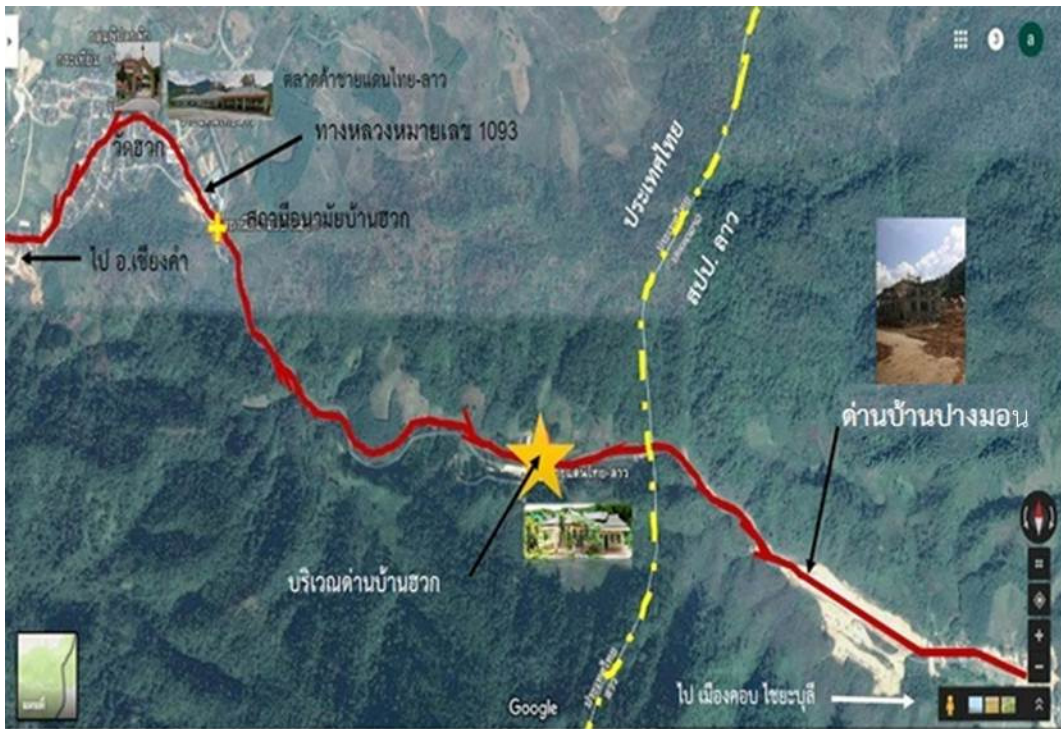
ประชาชนจีน รวมทั้งเดินทางผ่านพื้นที่แขวงอุดมชัย ซึ่งมีโครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงเส้นทาง
คุนหมิง – สปป.ลาว (เวียงจันทน์)

๑.๔.๒ เป็นจุดเชื่อมชายแดนที่อยู่ในเส้นทางของการเดินทางและขนส่ง
สินค้าจากภาคเหนือไปยังเมืองต่างๆ ของทั้ง สปป.ลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามซึ่งใน
อนาคตมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเส้นทางเพื่อขยายตลาดสินค้า รวมทั้งสามารถพัฒนาเป็นเส้นทาง
การท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาค ได้แก่ เมืองไซยะบุรี เมืองเงินที่อยู่ตรงข้ามบ้านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน
เมืองหงสาซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมืองอุดมไชย และหลวงพระบางซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง รวมทั้งสามารถเดินทางเชื่อมโยงต่อไปยังเมืองเดียนเบียนฟู และฮานอย
เมืองหลวง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

๑.๔.๓ ปัจจุบันจุดผ่อนปรนการค้ามีพื้นที่รวม ๑๕๗ ไร่ ซึ่งเป็นขนาดพื้นที่ที่
สามารถรองรับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งมีโครงการอื่นๆ หลาย
โครงการที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างเพื่อรองรับการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ได้แก่ การ
พัฒนาที่จอดรถสาธารณะ การพัฒนาตลาดการค้าชายแดน โครงการปรับปรุงทางหลวงหมายเลข
๑๐๘๓ ซึ่งเป็นถนนเชื่อมโยงอำเภอเชียงค้ำมายังจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนบ้านฮวกและเป็นเส้นทาง
คมนาคมที่มีสภาพดีตลอดเส้นทางสามารถรองรับการเดินทางและการขนส่งสินค้าไปยัง สปป.ลาว ได้
โดยสะดวก

๑.๔.๔ พื้นที่โดยรอบจุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวกเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้าน
การท่องเที่ยว โดยมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ น้ำตกภูซาง วัดพระธาตุภูซาง ภูชี้ฟ้า ภูชมดาว เมือง
หลวงพระบาง และสามารถเดินทางไปยังเมืองเดียนเบียนฟูและเมืองเชียงรุ่งได้โดยสะดวก

แผนภาพที่ ๓-๒ แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านซวก

๒. จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

๒.๑ สภาพทั่วไป

ตั้งอยู่ตรงข้ามช่องจ๊อบโกก อำเภอบันเตียอำปิล เมืองอุดรมีชัย ราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นจุดผ่านแดนที่ประชาชนทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีมีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและเดินทางข้ามแดนมาเป็นระยะเวลายาวนาน และจากช่องสายตะกูมีถนนที่รองรับการเดินทางและการขนส่งสินค้าไปยังเมืองต่างๆ ของราชอาณาจักรกัมพูชาได้อย่างสะดวก

๒.๒ ศักยภาพ

๒.๒.๑ เป็นพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาด้านความมั่นคง และประเทศไทยและกัมพูชามีนโยบายร่วมกันทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศที่ในการพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร

๒.๒.๒ สภาพทางกายภาพมีความเหมาะสมในการพัฒนา เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบทำให้มีความสะดวกในการเดินทางและขนส่ง รวมทั้งมีพื้นที่เพียงพอในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคต ซึ่งปัจจุบันบริเวณจุดผ่อนปรนการค้าอยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามแดน รวมทั้งพื้นที่จอดรถ

๒.๒.๓ เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณการค้าและการเดินทางเข้าออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๕๙ (มกราคม – มิถุนายน) มีมูลค่าการค้า ๒๕๔ ล้านบาท มีปริมาณคนเดินทางผ่านแดน รวม ๑๕๑,๖๘๗ คน และมีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการค้าชายแดนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดงานแสดงสินค้าไทยในตลาดการค้าของกัมพูชา รวมทั้งมีโครงการก่อสร้างเขตพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่ในฝั่งประเทศกัมพูชา ได้แก่ ศูนย์การค้า entertainment complex

๒.๒.๔ เป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมที่มีระยะทางสั้นที่สุดระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา โดยจากกรุงเทพฯ – นครราชสีมา – บุรีรัมย์ – อุดรมีชัย – เสียมเรียบ มีระยะทาง ๖๑๐ กิโลเมตร และจากจุดผ่อนปรนช่องสายตะกู มีระยะทางไปยังนครวัด นครธม ๑๙๓ กิโลเมตร นอกจากนี้ประเทศไทยและกัมพูชาอยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณจุดผ่อนปรนการค้าเพื่อให้บริการการขนส่งและการเดินทางผ่านแดนทำให้ช่องสายตะกูเป็นจุดเชื่อมโยงชายแดนที่จะมีบทบาทสำคัญด้านการค้าและโลจิสติกส์ในอนาคต

๒.๓ ข้อจำกัด

๒.๓.๑ พื้นที่บางส่วนของจุดผ่อนปรนการค้าอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตาพระยาทำให้มีในอนาคตมีความจำเป็นต้องจัดหาที่ดินเพิ่มเติม เพื่อรองรับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ในระยะยาว

๒.๓.๒ ปัจจุบันมีข้อจำกัดในด้านการขออนุญาตนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านจุดผ่อนปรนที่ต้องไปดำเนินการด้านศุลกากร ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งห่างจากจุดผ่อนปรนช่องเป็นระยะทาง ๑๐๐ กิโลเมตร

๒.๔ จุดเด่น

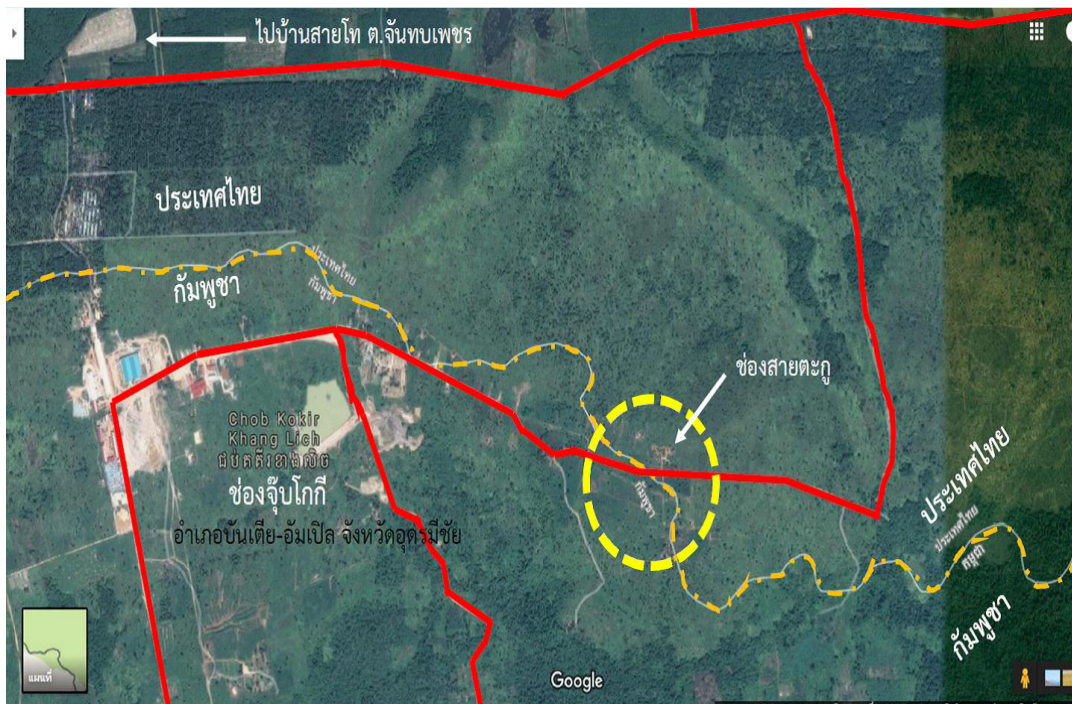
๒.๔.๑ สถานการณ์การค้าชายแดนมีปริมาณส่งออกและนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีสินค้าส่งออกสำคัญ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง สินค้าอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า เป็นต้น และมีสินค้านำเข้าจากประเทศกัมพูชา เช่น สินค้าเกษตร บุหรี่ เปย์ร์ สุรา อุปกรณ์เดินป่า เสื้อผ้ามือสอง

เป็นต้น นอกจากนี้กัมพูชามีนโยบายให้พื้นที่ปริมาณช่องจ๊อบโกก็เป็นเขตส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะทำให้พื้นที่ชายแดนได้รับการพัฒนาในเป็นพื้นที่เศรษฐกิจแห่งใหม่

๒.๔.๒ พื้นที่จุดผ่อนปรนมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมาอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันมีพื้นที่รวม ๕๐๐ ไร่ และมีโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น ตลาดการค้าชายแดน โครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้าและประปา โครงการปรับปรุงถนนและทางเดิน โครงการก่อสร้างอาคารสำนักงานบริการด้านการขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามแดน เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาที่ดินเพิ่มเติม จำนวน ๒๐๐ ไร่ สำหรับก่อสร้างอาคารให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม

๒.๔.๓ ภาคธุรกิจเอกชนของทั้งไทยและกัมพูชามีความสัมพันธ์ที่ดีและมีความร่วมมือด้านการค้าชายแดนมาอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพที่ ๓-๓ แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู

๓. จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาติน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

๓.๑ สภาพทั่วไป

ตั้งอยู่ตรงข้ามบ้านพนมไต่ (หลักกิโล๑๓) อำเภอสำเภาลูน เมืองพระตะบอง มีคลองน้ำใสเป็นเส้นแบ่งเขตแดนไทยและกัมพูชา จุดผ่อนปรนการค้าอยู่ห่างจากจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ๕๘ กิโลเมตร และเป็นจุดค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าของประชาชนทั้งสองประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมร่วมกัน

๓.๒ ศักยภาพ

๓.๒.๑ พื้นที่จุดผ่อนปรนไม่มีปัญหาด้านความมั่นคง และไม่มีปัญหาด้านพรมแดน โดยปัจจุบันไทยและประเทศกัมพูชาอยู่ระหว่างการร่วมสำรวจละเอียดภูมิประเทศและจัดทำแนวเขตแดนถาวรในพื้นที่คลองน้ำใสและพื้นที่ต่อเนื่องใกล้เคียง

๓.๒.๒ ปัจจุบันมีตลาดซื้อขายสินค้าบริเวณจุดผ่อนปรนการค้า และมีอาคารสำนักงาน อาคารพักสินค้า และเป็นจุดส่งออกสินค้าสำคัญ ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภค และมีสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบทางการเกษตร ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด คิดเป็นมูลค่าการค้าประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี และมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นจุดที่มีผู้เดินทางผ่านแดนประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คนต่อปี โดยเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มีความสำคัญรองลงมาจากจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

๓.๒.๓ มีเส้นทางคมนาคมขนส่งจากจุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาติน เชื่อมโยงไปยังเมืองชายแดนของกัมพูชา ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการปรับปรุงเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กทำให้สามารถเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งไปยังเมืองสำคัญอื่นๆได้โดยสะดวก เช่น พระตะบอง เกาะกง กรุงพนมเปญ เป็นต้น

๓.๓ ข้อจำกัด

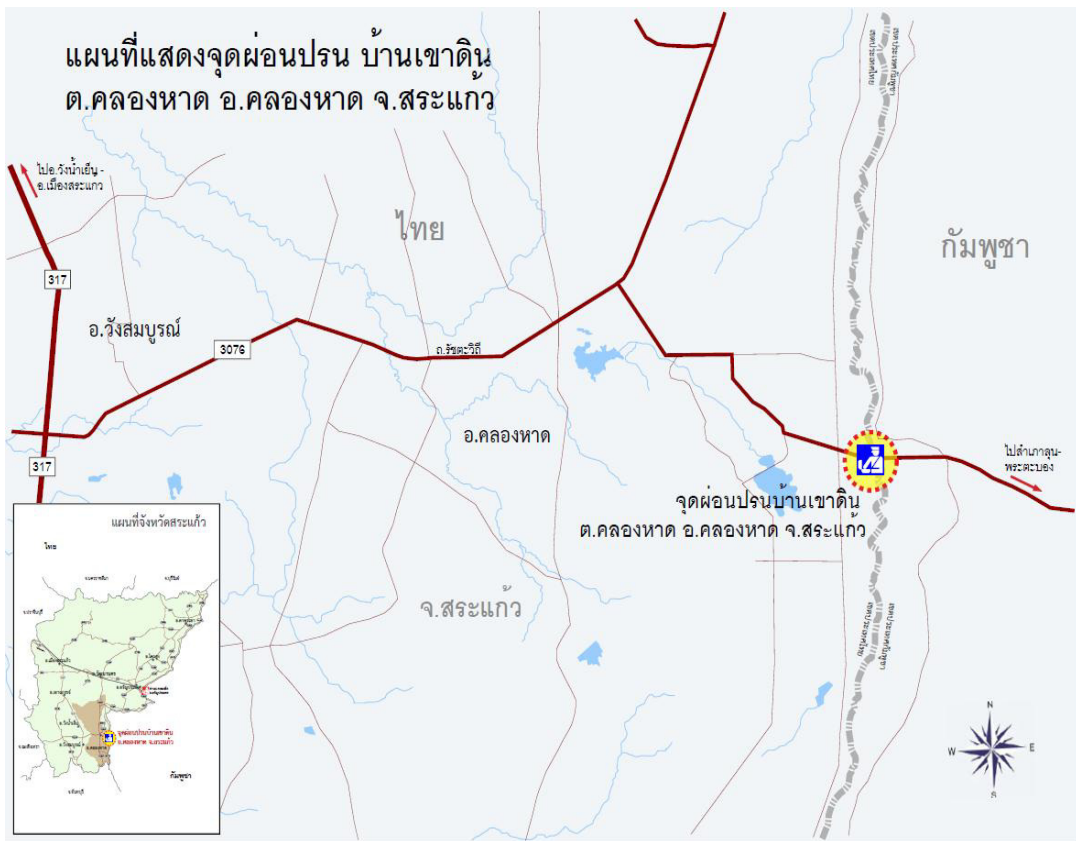
จุดผ่อนปรนตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งในระยะยาวอาจมีข้อจำกัดหากมีความจำเป็นต้องขยายพื้นที่จุดผ่อนปรนเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม

๓.๔ จุดเด่น

๓.๔.๑ ปัจจุบันจุดผ่อนปรนมีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการด้านการขนส่งการเดินทางข้ามแดนให้บริการได้อย่างเพียงพอ ได้แก่ ที่ทำการศุลกากร ตรวจคนเข้าเมืองและด่านตรวจโรค นอกจากนี้มีโครงการพัฒนาตลาดการค้าชายแดน อาคารขนถ่ายสินค้า

๓.๔.๒ เส้นทางคมนาคมผ่านจุดผ่อนปรนเป็นเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อไปยังเมืองสำคัญในหลายพื้นที่ โดยฝั่งประเทศไทยเป็นทางหลวง ๔- ๖ ช่องจราจร รวมถึงสะพานข้ามคลองที่เป็นจุดแบ่งเขตแดนไทย - กัมพูชา และในพื้นที่ฝั่งกัมพูชามีสภาพถนนที่ดีเชื่อมโยงไปยังเมืองพระตะบอง ระยะทาง ๑๐๐ กิโลเมตร และสามารถเชื่อมต่อกับถนนสายเหนือ - ใต้ เลียบชายแดนของกัมพูชาจากเมืองเสียมเรียบไปยังเกาะกง ซึ่งสามารถเชื่อมต่อการเดินทางต่อไปยังเวียดนามได้

แผนภาพที่ ๓-๕ แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาดิน

๔. จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด

๔.๑ สภาพทั่วไป

ตั้งอยู่ตรงข้ามบ้านคลองรถถัง อำเภอสำราญ เมืองพระตะบอง และอยู่ห่างจากอำเภอป่าไร่ ๒๗ กิโลเมตร แนวเขตแดนบริเวณจุดผ่อนปรนเป็นแนวพื้นที่สันปันน้ำที่มีความชัด ด เ จ น ทำให้ไม่มีปัญหาด้านเขตแดนระหว่างประเทศ มีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับท้องถิ่น ภาคเอกชนและประชาชนของทั้งสองประเทศมาเป็นระยะเวลายาวนาน

๔.๒ ศักยภาพ

๔.๒.๑ มีปริมาณการค้าชายแดนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยฝั่งประเทศไทยมีพื้นที่เพื่อการพาณิชย์ ๓๔๐ ไร่ เพียงพอต่อการพัฒนาซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของตลาดการค้าชายแดน และในพื้นที่ของกัมพูชาอยู่ระหว่างการก่อสร้างตลาดรองรับการค้าบริเวณชายแดน

๔.๒.๒ เส้นทางเชื่อมโยงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วงที่มีความสะดวกในการเดินทางและขนส่งสินค้า โดยกรมทางหลวงชนบทได้ปรับปรุงถนนแล้วเสร็จสามารถรองรับความต้องการได้อย่างเพียงพอ ในขณะที่ฝั่งกัมพูชามีถนนเชื่อมโยงจากอำเภอสำราญ สามารถเดินทางต่อเนื่องไปยังเมืองใหญ่ได้หลายแห่ง เช่น ไพลิน พระตะบอง เป็นต้น

๔.๒.๓ ไม่มีปัญหาด้านความมั่นคงและพรมแดน เนื่องจากมีความชัดเจนของพื้นที่สันปันน้ำและประชาชนทั้งสองประเทศใช้จุดผ่อนปรนการค้าเป็นช่องทางเดินทางข้ามแดนไปมาหาสู่และซื้อขายสินค้ามาเป็นระยะเวลายาวนาน

๔.๓ ข้อจำกัด

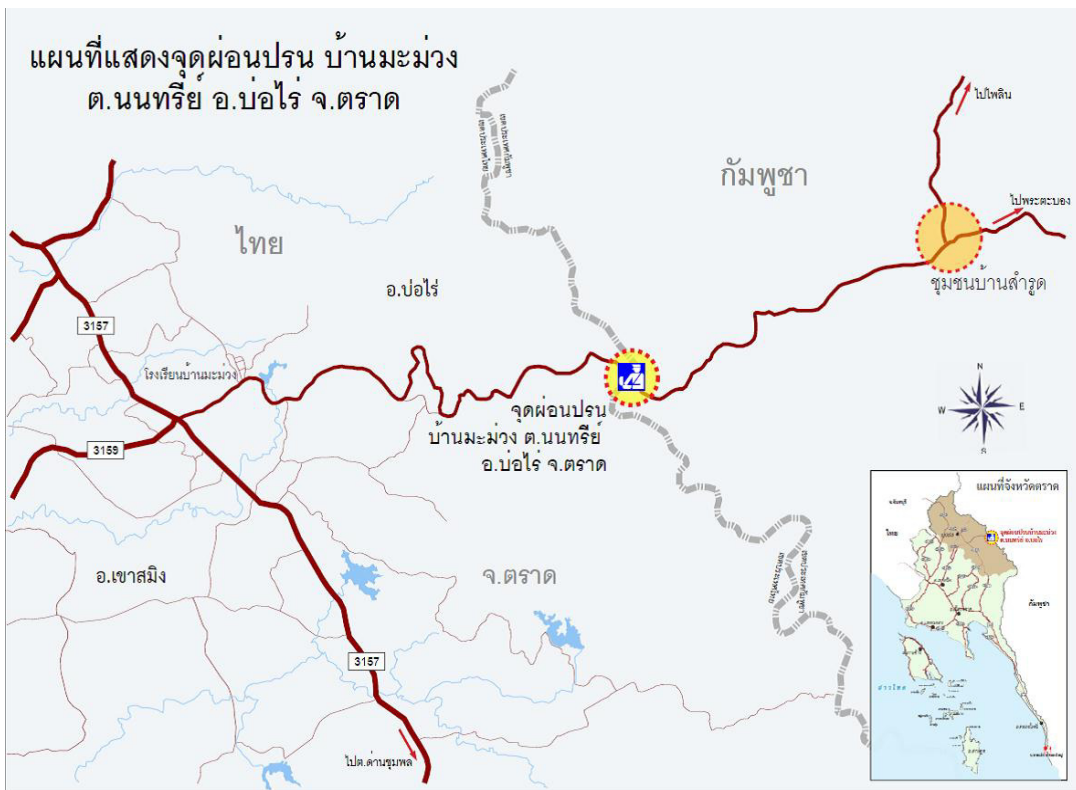
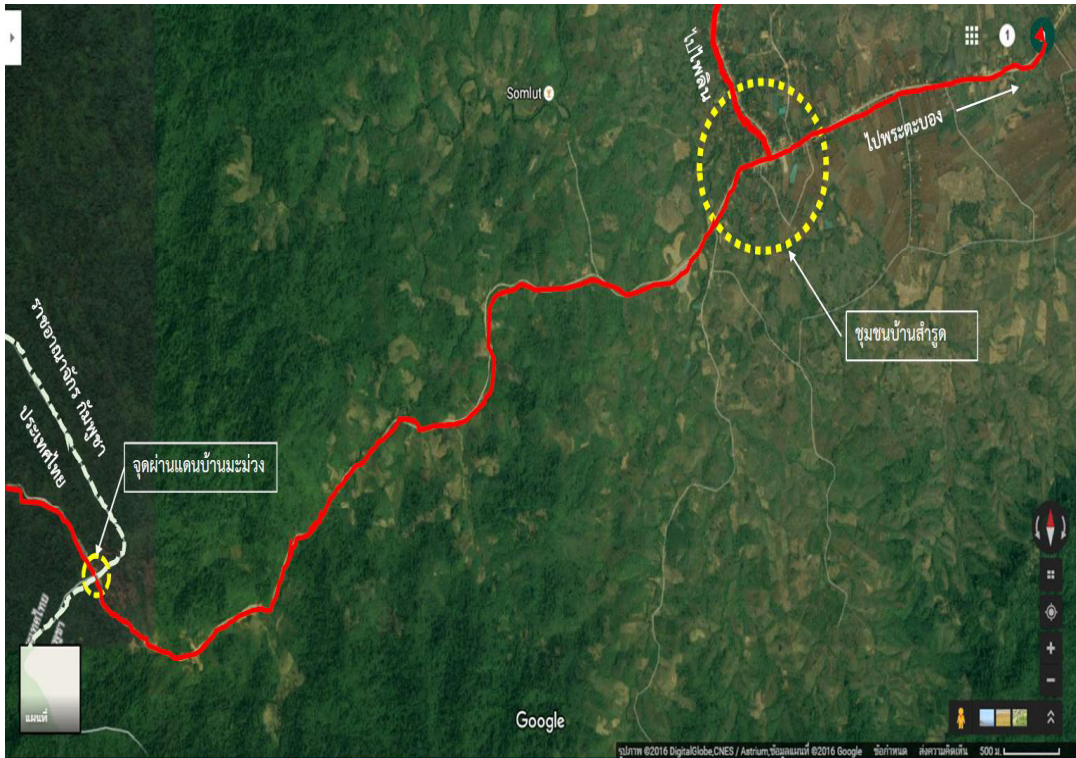
บริเวณพื้นที่ตั้งของจุดผ่อนปรนการค้าอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสารในพื้นที่จุดผ่อนปรนยังมีไม่เพียงพอ

๔.๔ จุดเด่น

๔.๔.๑ เป็นจุดเชื่อมโยงชายแดนที่มีศักยภาพในอนาคต เนื่องจากฝั่งประเทศกัมพูชาสามารถเดินทางไปยังเมืองพระตะบอง ซึ่งเป็นเมืองขนาดใหญ่อันดับสองของกัมพูชา โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการก่อสร้างถนนขนาด ๖ ช่องจราจร ซึ่งลงทุนโดยสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งสามารถเดินทางไปยังเมืองสำคัญอื่นๆ ได้แก่ ไพลิน เสียมเรียบ ซึ่งทั้งสามเมืองเป็นตลาดสำคัญที่มีความต้องการสินค้าจากประเทศไทย

๔.๔.๒ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชนของทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นอย่างดี และมีการติดต่อค้าขายชายแดนระหว่างกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน

แผนภาพที่ ๓-๕ แผนที่แสดงจุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง

สรุป

จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการค้าชายแดนจะมีคุณสมบัติเฉพาะของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันโดยมีปัจจัยพื้นฐานสำคัญ ได้แก่ การมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ความเหมาะสมและมีขนาดของพื้นที่เพียงพอสำหรับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจในอนาคต รวมทั้งเป็นที่ตั้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต ตรวจสอบสินค้าและการเดินทางผ่านแดนที่ได้มาตรฐานได้อย่างเพียงพอ เป็นช่องทางที่สะดวกในการขนส่งสินค้าและการเดินทาง รวมทั้งมีพื้นที่ที่มีความสะดวกในการพัฒนาทางด้านพาณิชยกรรม มีชุมชนเมืองอยู่ไม่ไกลหรือสามารถเข้าถึงเมืองหรือชุมชนทั้งในฝั่งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านและอาจต่อเมืองไปยังประเทศที่สามได้โดยสะดวก เป็นพื้นที่ที่ต้องการลงทุนของภาคเอกชนและมีโครงการพัฒนาเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศ มีปริมาณการค้าชายแดนและการเดินทางผ่านแดนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและนโยบายของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันมีจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการค้าชายแดนรวม ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา (๒) จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (๓) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาดิน ตำบลคลองหาด อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว และ (๔) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

บทที่ ๔

แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนรองรับการค้าชายแดน

การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้ารองรับการค้าชายแดน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้จุดผ่อนปรนการค้าเป็นจุดส่งออกสินค้าและบริการแห่งใหม่ของประเทศ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการ เช่น นโยบายด้านความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่บริเวณจุดผ่อนปรนการค้า รวมถึงพื้นที่ใกล้เคียงของทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิศาสตร์ของพื้นที่และความพร้อมความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง หน่วยงานในท้องถิ่นและภาคธุรกิจเอกชน เป็นต้น โดยแนวทางการดำเนินงานพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าจะต้องมีการประเมินถึงความพร้อมและความเหมาะสมของจุดผ่อนปรนแต่ละแห่ง เพื่อยกระดับไปสู่การเป็นจุดผ่านแดนถาวรในระยะต่อไป เพื่อให้เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มีความพร้อมในการสนับสนุนการส่งออกสินค้าและบริการ รวมทั้งสามารถอำนวยความสะดวกในการเดินทางของผู้เดินทางเข้าออกระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักเกณฑ์การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน

การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่ของประเทศเพื่อให้มีความพร้อมต่อการเป็นประตูในการส่งออกสินค้าและการเดินทางผ่านแดน เช่น กรณีของจุดผ่อนปรนการค้าทั้ง ๔ แห่งดังกล่าว มีองค์ประกอบพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายด้านความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่จุดผ่อนปรน พื้นที่เมืองหลังจุดผ่อนปรนการค้าของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาพื้นที่เมืองหรือชุมชนชายแดน ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ได้มาตรฐานสากล โดยสามารถกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนได้ดังนี้

๑. ด้านความมั่นคง ซึ่งหมายถึงความมั่นคงทุกด้าน โดยต้องเป็นพื้นที่ไม่มีปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องการสู้รบ ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนระหว่างประเทศ หากเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีแนวเขตต้องอยู่ระหว่างดำเนินการสำรวจรายละเอียดภูมิประเทศร่วมกัน (Joint Detail Survey) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดนระหว่างประเทศ การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย เช่น อาวุธสงคราม ยาเสพติด เป็นต้น ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย โรคระบาด

๒. ด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือจุดผ่อนปรนการค้าจะต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่นั้นๆ หรือให้กับประเทศได้ โดยเป็นจุดผ่อนปรนการค้าที่มีปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเดินทางเพื่อข้ามแดนของผู้คนอย่างสม่ำเสมอและจะเพิ่มขึ้นในอนาคต พื้นที่หลังจุดผ่อนปรนของทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดึงดูดให้มี

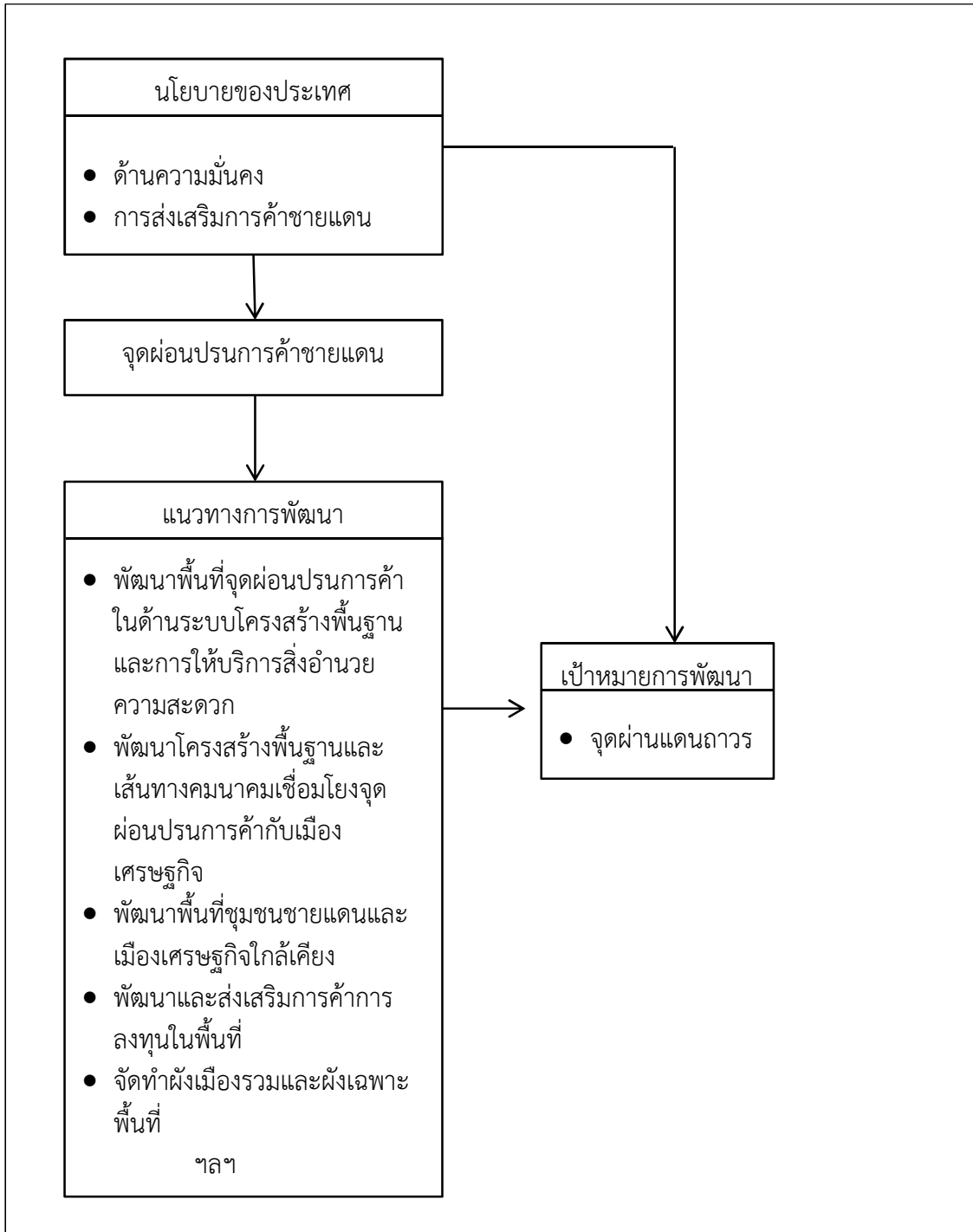
การลงทุนในพื้นที่ที่มีศักยภาพเชื่อมโยงกับเมืองสำคัญอื่นๆ หรือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถ
 จูงใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางผ่านชายแดนดังกล่าวได้ รวมถึงเป็นพื้นที่ที่ทั้งสองประเทศมีโครงการด้าน
 การพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าการลงทุนที่สำคัญ

๓. จุดผ่อนปรนการค้ามีพื้นที่เพียงพอ สำหรับพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและ
 สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการขนส่งและการเดินทางข้ามแดนระหว่างประเทศ ซึ่งประเด็น
 ของพื้นที่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญหากมีการพัฒนาไปเป็นจุดผ่านแดนถาวร และเนื่องจากพื้นที่ติดต่อกับ
 ประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่มักตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มี
 กฎหมายควบคุมการใช้ประโยชน์เป็นการเฉพาะ ได้แก่ เป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ
 สปก. ๔-๐๑ ทำให้จุดผ่อนปรนการค้าหลายแห่งมีข้อจำกัดด้านขนาดพื้นที่ไม่เพียงพอและมักมีสภาพ
 ทางภูมิศาสตร์และกายภาพที่มีความลาดชัน

๔. การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจะต้องมีการ
 ประเมินถึงความเพียงพอและมาตรฐานทั้งในพื้นที่จุดผ่อนปรนและพื้นที่ต่อเนื่อง หรือมีความพร้อม
 สำหรับการพัฒนาได้ในระยะยาว เช่น มีแผนงานโครงการด้านการออกแบบพื้นที่และโครงการด้านการ
 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมและให้การสนับสนุน เป็นต้น
 เนื่องจากบริเวณพื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในด้านระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก
 รวมไปถึงความพร้อมด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการในการขนส่งสินค้าและ
 เดินทางข้ามแดนที่เพียงพอ

๕. ความแน่นอนด้านนโยบายการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและความพร้อมของประเทศ
 เพื่อนบ้าน โดยหากทั้งสองประเทศมีนโยบายในการเปิดจุดผ่านแดนร่วมกัน เป็นพื้นที่ชายแดนที่มี
 นโยบายที่จะพัฒนาให้เป็นด่านชายแดนที่ได้มาตรฐานและสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและ
 สังคมร่วมกันในระยะยาว สามารถดำเนินการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาข้อจำกัด และมีความ
 ต่อเนื่องของนโยบายที่เป็นรูปธรรมจะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าร่วมกับ
 ประเทศเพื่อนบ้านมีความสำเร็จได้ตามแผนที่กำหนดไว้

แผนภาพที่ ๔-๑ กรอบแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนรองรับการค้าชายแดน

แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน

การดำเนินงานพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าทั้ง ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา (๒) จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (๓) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาดิน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว และ (๔) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็นประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เมียนมา สปป.ลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ได้อย่างสมบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้จุดผ่อนปรนการค้าดังกล่าวเป็นประตูส่งออกสินค้ารองรับการขยายตัวของการค้าชายแดน และเชื่อมโยงโอกาสทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจทั้งการลงทุนและการท่องเที่ยวให้กับชุมชนชายแดน รวมถึงพื้นที่เมืองตอนในของแต่ละพื้นที่ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ได้มาตรฐานสากล มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศ ดังนี้

๑. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการให้บริการในพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าให้มีเพียงพอและได้มาตรฐาน โดย

๑.๑ จัดหาที่ดินรองรับการพัฒนาให้เพียงพอ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับสภาพการใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยแยกพื้นที่ให้บริการผ่านแดนระหว่างการค้าขนส่งสินค้ากับการเดินทางของผู้เดินทางผ่านชายแดน และจุดผ่อนปรนการค้าควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระยะห่างจากแนวชายแดนที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการใช้พื้นที่ที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมบริเวณจุดผ่านเข้า - ออก บริเวณชายแดน

๑.๒ พัฒนาและปรับปรุงระบบการให้บริการพิธีการผ่านแดนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ CIQ อย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน

๒. จัดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งชุมชนและสถานที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสม เช่น ก่อสร้างและปรับปรุงรั้วชายแดน พัฒนากนระหว่างจุดผ่อนปรนการค้าและชายแดนให้เป็นระบบปิดโดยเข้าออกได้เฉพาะต้นทางและปลายทางเท่านั้น พัฒนาสภาพภูมิทัศน์บริเวณชายแดน จัดระเบียบตลาดชายแดน เป็นต้น

๓. พัฒนาชุมชนชายแดน เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใกล้เคียงให้มีความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของพื้นที่ชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

๓.๑ จัดทำผังเมืองรวมและผังเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดน เพื่อกำหนดทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละได้อย่างเหมาะสม

๓.๒ เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ระบบกำจัดขยะและน้ำเสีย โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ที่เพียงพอและได้มาตรฐาน

๓.๓ พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพรองรับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดนเพื่อสร้างให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ พัฒนาเมืองชายแดนให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้า วัตถุประสงค์ทางการเกษตรนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

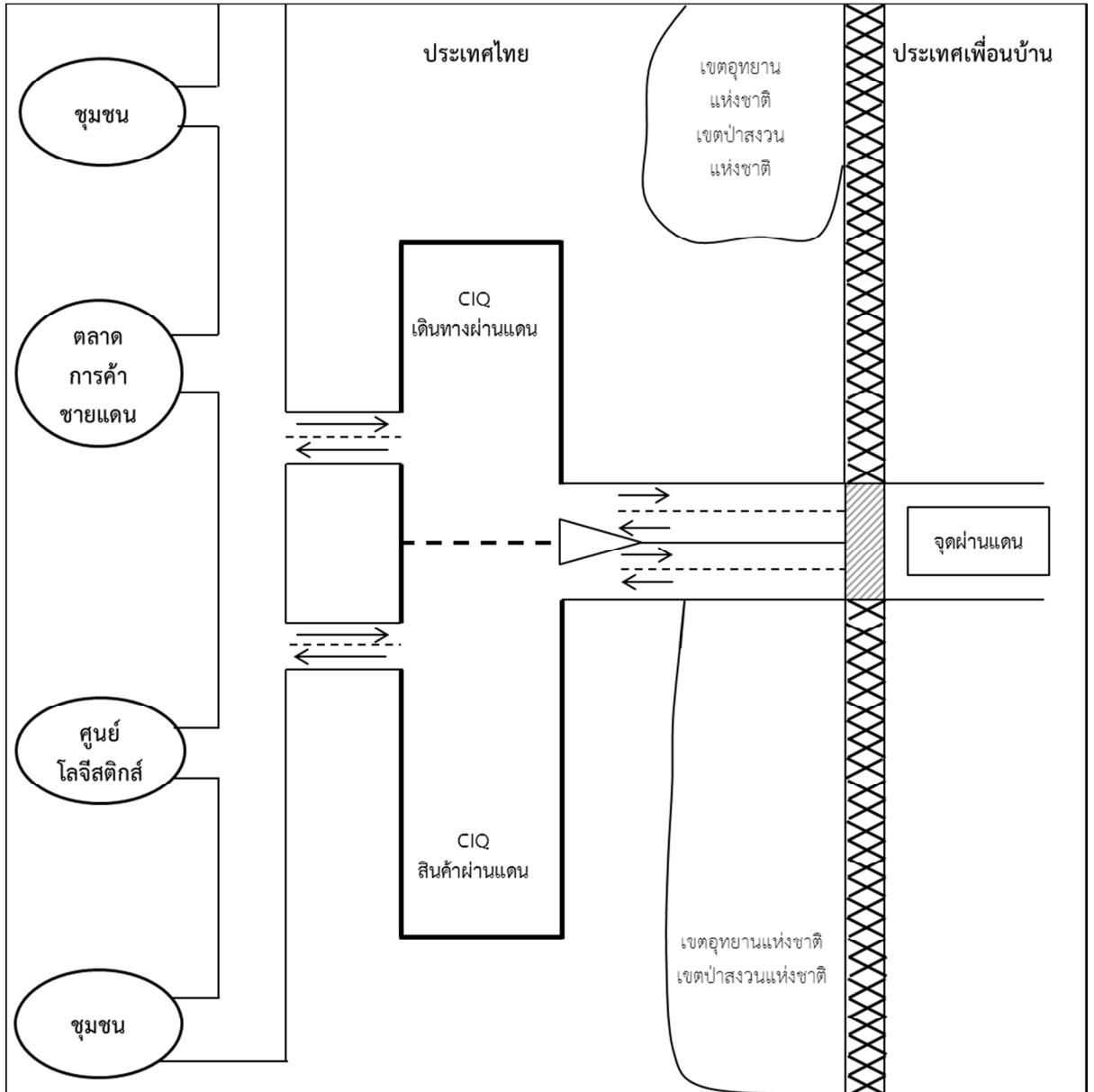
๓.๔ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งสนับสนุนการใช้ประโยชน์จุดผ่อนปรนการค้า โดยพัฒนาถนนเชื่อมโยงระหว่างจุดผ่อนปรนการค้ากับชุมชนชายแดนและพื้นที่เมืองศูนย์กลางตอนในรองรับความต้องการอย่างเพียงพอ

๓.๕ พัฒนาและส่งเสริมระบบโลจิสติกส์บริเวณชายแดนเพื่อสนับสนุนบทบาทของจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นประตูเศรษฐกิจชายแดน เช่น พัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า พัฒนาพื้นที่สำหรับศูนย์การขนส่งและโลจิสติกส์ เป็นต้น

ประโยชน์ของการพัฒนาและยกระดับจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน

การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีศักยภาพทั้ง ๔ แห่ง ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ได้มาตรฐานสากลจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการค้าชายแดนในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สปป.ลาว และกัมพูชามีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการพัฒนาจุดผ่านแดนและพื้นที่ชายแดนร่วมกับประเทศไทย โดยจะเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาข้อจำกัดของจุดผ่อนปรนการค้าที่มีข้อกำหนดในเรื่องการควบคุมประเภทและจำนวนสินค้านำเข้าและส่งออกผ่านแดน และข้อจำกัดในการเดินทางของผู้เดินทางผ่านแดนที่ไม่สามารถเดินทางต่อเนื่องไปยังจุดผ่านแดนถาวรอื่น ๆ รวมถึงประเทศที่สามได้ นอกจากนี้การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้ายังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดสภาพความแออัดของจุดผ่านแดนถาวรที่อยู่ใกล้เคียง รวมทั้งเป็นจุดส่งออกสินค้าแห่งใหม่ไปยังประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม CLMV ในระยะต่อไป

แผนภาพที่ ๔-๒ ตัวอย่างผังพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้า

สรุป

แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้ามีเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อให้เป็นจุดผ่านแดนระหว่างประเทศที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการค้าชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจากการประเมินจุดผ่อนปรนการค้าประเทศไทย ๕๒ แห่ง พบว่ามีจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพที่จะสนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV รวม ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา (๒) จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (๓) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาดิน ตำบลคลองหาด อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว และ (๔) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วงตำบลนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เพื่อให้จุดผ่อนปรนการค้าดังกล่าวมีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศ มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ (๑) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการให้บริการบริเวณพื้นที่จุดผ่านแดนให้ได้มาตรฐาน โดยจัดหาที่ดินให้เพียงพอและแยกพื้นที่ให้บริการขนส่งสินค้าและการเดินทางผ่านแดนและจุดผ่อนปรนการค้าควรอยู่ห่างจากแนวชายแดนที่เหมาะสม (๒) พัฒนาชุมชนชายแดน เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใกล้เคียงให้มีความพร้อมรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม และ (๓) จัดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณชายแดน

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จุดผ่อนปรนการค้าเป็นจุดเชื่อมโยงชายแดนประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นตลาดสินค้าและบริการที่สำคัญของไทย และเมื่อพิจารณาศักยภาพ โอกาสและความพร้อมของจุดผ่อนปรนการค้าของประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ทั้งสิ้น ๕๒ แห่ง โดยใช้ข้อบังคับประกอบและหลักเกณฑ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดบทบาทจุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่งดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย (๑) ด้านความมั่นคง โดยต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านการสู้รบ ยังมีไม่ชัดเจนของแนวชายแดนระหว่างประเทศ การค้าที่ผิดกฎหมาย (๒) นโยบายการเปิดจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงความร่วมมือการพัฒนาพื้นที่ชายแดน (๓) ด้านกายภาพและภูมิศาสตร์ โดยต้องมีพื้นที่เพียงพอรองรับการพัฒนาเป็นพื้นที่ราบหรือเป็นระนาบเดียวกันจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเอื้ออำนวยต่อการขนส่งสินค้าและการเดินทางได้สะดวก (๔) ด้านเศรษฐกิจ จุดผ่อนปรนการค้าต่างๆ ต้องสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ชายแดนและในระดับประเทศในระยะยาว โดยมีปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการเดินทางผ่านแดนอย่างสม่ำเสมอและจะเพิ่มขึ้นในอนาคต พื้นที่หลังจุดผ่อนปรนของทั้งสองประเทศเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุน รวมทั้งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเมืองหลักและเมืองสำคัญอื่นๆ และ (๕) มีชุมชนและเมืองใกล้เคียงเป็นพื้นที่รองรับการพัฒนาระหว่างประเทศและการข้ามแดนของผู้เดินทางผ่านแดน รวมถึงมีโครงสร้างด้านการเชื่อมโยงจุดผ่อนปรนการค้ากับเมืองสำคัญของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน พบว่าประเทศไทยมีจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพรวม ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา (๒) จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (๓) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาดิน ตำบลคลองหาด อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว และ (๔) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ตำบลนันทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าเพื่อรองรับการค้าชายแดน ควรมีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าให้มีศักยภาพในการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดนโดยพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ได้มาตรฐานสากล มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๑. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการให้บริการในพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าให้มีอย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน

๑.๑ จัดหาที่ดินรองรับการพัฒนาให้เพียงพอ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับสภาพการใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยแยกพื้นที่ให้บริการผ่านแดนระหว่างการค้าขนส่งสินค้ากับการเดินทางของผู้เดินทางผ่านชายแดน และจุดผ่อนปรนการค้าควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระยะห่างจากแนวชายแดนที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการใช้พื้นที่ที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมบริเวณจุดผ่านเข้า - ออก บริเวณชายแดน

๑.๒ พัฒนาและปรับปรุงระบบการให้บริการพิธีการผ่านแดนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ CIQ อย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน

๒. จัดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งชุมชนและสถานที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสม เช่น ก่อสร้างและปรับปรุงรั้วชายแดน พัฒนาถนนระหว่างจุดผ่อนปรนการค้าและชายแดนให้เป็นระบบปิดโดยเข้าออกได้เฉพาะต้นทางและปลายทางเท่านั้น พัฒนาสภาพภูมิทัศน์บริเวณชายแดน จัดระเบียบตลาดนัดชายแดน เป็นต้น

๓. พัฒนาชุมชนชายแดน เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใกล้เคียง ให้มีความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของพื้นที่ชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

๓.๑ จัดทำผังเมืองรวมและผังเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดน เพื่อกำหนดทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละได้อย่างเหมาะสม

๓.๒ เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ระบบกำจัดขยะและน้ำเสีย โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ที่เพียงพอและได้มาตรฐาน

๓.๓ พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพรองรับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดนเพื่อสร้างให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ พัฒนาเมืองชายแดนให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้า วัตถุประสงค์ทางการเกษตรนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

๓.๔ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งสนับสนุนการใช้ประโยชน์จุดผ่อนปรนการค้า โดยพัฒนาถนนเชื่อมโยงระหว่างจุดผ่อนปรนการค้ากับชุมชนชายแดนและพื้นที่เมืองศูนย์กลางตอนในรองรับความต้องการอย่างเพียงพอ

๓.๕ พัฒนาและส่งเสริมระบบโลจิสติกส์บริเวณชายแดนเพื่อสนับสนุนบทบาทของจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นประตูเศรษฐกิจชายแดน เช่น พัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า พัฒนาพื้นที่สำหรับศูนย์การขนส่งและโลจิสติกส์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีแนวโน้มหรือมีศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรได้ในระยะต่อไปเพื่อที่เชื่อมโยงการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน และอาจต่อเนื่องไปยังประเทศที่สามหรือในระดับอนุภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเตรียมการพัฒนาพื้นที่ชายแดนโดยการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

๑. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของจุดผ่อนปรนการค้า รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ทั้งในด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ สภาพทางกายภาพของพื้นที่ และโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมถึงข้อมูลของพื้นที่ในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อใช้สำหรับการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพื้นที่ชายแดนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และกำหนดทิศทางการพัฒนา (Positioning) ของพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่ง สำหรับเตรียมการรองรับการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดนให้เชื่อมโยงการพัฒนากับพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒. ควรมีการศึกษาเพื่อกำหนดจำนวนและสถานที่จุดผ่านแดนที่มีความเหมาะสมของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดการเปิดจุดผ่านแดนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและแนวทางการพิจารณาลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสมและคุ้มค่าในระยะยาว

๓. สนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่ได้มาตรฐานสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการค้าชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทย (กรมโยธาธิการและผังเมือง) กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

การค้าต่างประเทศ, กรม. วารสารการค้าชายแดน (Border Trade Journal). ฉบับที่ ๔ ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๘.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔”. ๒๕๕๙.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย”. ๒๕๕๙.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http : www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th), ๒๕๖๐.

นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์. การพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย กรณีศึกษาตลาดโรงเกลือจังหวัดสระแก้ว. กรุงเทพฯ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔.

มหาดไทย, กระทรวง. “ข้อมูลจุดผ่านแดนทั่วประเทศ”. ๒๕๖๐.

ภาษาต่างประเทศ

Krainara, chen and Routray Jayant K. “Cross – Border Trades and commerce between Thailand and Neighboring Countries : Policy Implications for Establishing Special Border Economic zone”, Journal of Borderland Studies. ๓๐.๓, ๒๐๑๕. p. ๓๔๕ – ๓๖๓.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ** นายเอนก มีมงคล
- วัน เดือน ปี เกิด** วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖
- การศึกษา** ปริญญาตรี เศรษฐศาสตร์บัณฑิต ปี ๒๕๒๘ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ปี ๒๕๓๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Master of Business Administration (M.B.A.), ๑๙๙๘ Illinois Institute of
Technology, U.S.A.
- ประวัติการทำงานโดยย่อ**
พ.ศ. ๒๕๔๙ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สว. สำนักพัฒนาพื้นที่
พ.ศ. ๒๕๕๑ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมภาคใต้
พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้
- ตำแหน่งปัจจุบัน** ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนทรงคุณวุฒิ)
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนเพื่อรองรับการค้าชายแดนระหว่างประเทศ

ผู้วิจัย นายเอนก มีมงคล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีช่องทางการค้าหรือด่านชายแดนไทยรวม ๙๕ จุด แยกเป็นจุดผ่านแดนถาวร ๓๙ แห่ง และจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ๕๒ แห่ง และมีจุดผ่านแดนชั่วคราว ๒ แห่ง จุดผ่อนปรนพิเศษ (สิงขร) ๑ แห่ง รวมทั้งจุดผ่อนปรนเพื่อการท่องเที่ยว (เขาพระวิหาร) ๑ แห่ง ทั้งนี้จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทเป็นประตู (Gateway) ของประเทศไทยที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศและระดับภูมิภาค นอกจากนี้ จุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนแต่ละแห่งมีศักยภาพที่แตกต่างกันตามตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สถานะของช่องทางการค้าหรือด่านชายแดน สภาพพื้นที่ ชุมชนชายแดน เส้นทางคมนาคม เมืองชายแดน และสถานการณ์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาลในด้านการทำให้เศรษฐกิจของประเทศเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) กรอบความร่วมมืออ่าวใต้ เจ้าพระยา แม่น้ำโขง (ACMECS) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะทำให้พื้นที่ชายแดนที่มีจุดผ่อนปรนการค้ามีความสำคัญต่อการค้าชายแดนในอนาคต และมีศักยภาพที่จะยกระดับให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อให้เป็นประตูเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพ รวมทั้งความพร้อมของจุดผ่อนปรนการค้าที่มีความสำคัญของประเทศ

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุน องค์ประกอบและหลักเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสม ในการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้า

๓. จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพเพื่อยกระดับ ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เพื่อให้เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่ได้มาตรฐานสากลสามารถรองรับ การพัฒนาการค้าชายแดนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพและมีความสำคัญกับการค้าชายแดนในแต่ละภูมิภาค เพื่อพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่ได้ มาตรฐานสากลสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ชายแดนในระยะต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการประมวลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เปรียบเทียบ วิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลตามหลักเหตุผล ซึ่งใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารนโยบายและมาตรการต่างๆ ของส่วนราชการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ผลการวิจัย

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของภูมิภาคอาเซียน การพัฒนาด่านชายแดนและจุดผ่อนปรนการค้าที่มีศักยภาพให้ได้มาตรฐานสากล จึงมีความสำคัญโดยมี ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมถึงนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าชายแดนของรัฐบาล และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสนับสนุนและข้อกำหนดที่สำคัญ

๑. บทบาทจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ปัจจัยที่กำหนดบทบาทและศักยภาพจุดผ่อนปรน การค้าชายแดนแต่ละแห่ง มีดังนี้

๑.๑ ศักยภาพ โอกาสและความพร้อม จุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่งมีบทบาท ความสำคัญแตกต่างกันในหลายระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับภาค หลายแห่งมีการเติบโต ทั้งด้านการขนส่งสินค้าและการเดินทางผ่านแดน การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ กับกลุ่มประเทศ CLMV และต่อเนื่องไปยังจีนตอนใต้ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนในการกำหนดศักยภาพ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ สภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ ได้แก่ ปริมาณการค้าและการเดินทาง เข้าออกระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจุดผ่อนปรนการค้าของทั้งประเทศไทยและประเทศ เพื่อนบ้านเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนหรือมีศักยภาพในการเชื่อมต่อกับเมืองสำคัญ ที่เป็นเมืองศูนย์กลาง เป็นพื้นที่ผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

๑.๑.๒ ด้านกายภาพ มีพื้นที่รองรับการพัฒนาและใช้ประโยชน์ได้อย่างเพียงพอในอนาคต ทั้งในด้านการมีพื้นที่สำหรับการจัดตั้งส่วนราชการ รวมถึงพื้นที่รองรับการขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามแดน และพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๑.๑.๓ สภาพทางภูมิศาสตร์ ที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางและขนส่งได้โดยสะดวก โดยเป็นพื้นที่ราบหรือระนาบเดียวกันกับจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๑.๔ สภาพชุมชนและเมืองชายแดน เป็นแหล่งรองรับการพัฒนา ระหว่างประเทศหรือการข้ามแดนของประชาชนเพื่อการซื้อขายสินค้าบริการ การท่องเที่ยว การเข้ามาเป็นแรงงาน และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและการประกอบธุรกิจ

๑.๑.๕ โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงจุดผ่อนปรนการค้า โดยเฉพาะระบบโครงข่ายด้านการคมนาคมขนส่งที่สามารถขนส่งสินค้าและรองรับการเดินทางได้โดยสะดวก

๑.๑.๖ นโยบายรัฐบาล ทั้งของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศร่วมกัน

๑.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัด มีข้อพิจารณาสำคัญ ดังนี้

๑.๒.๑ ปัญหาด้านความมั่นคง เป็นประเด็นหลักที่สำคัญที่สุด โดยต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหา เช่น การลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติด การก่อการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ โรคระบาดและโรคติดต่อร้ายแรง เป็นต้น

๑.๒.๒ สภาพของพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้า จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีได้อยู่ในพื้นที่สันปันน้ำ และมีได้เป็นพื้นที่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่ไม่ได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าใช้พื้นที่

๒. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีศักยภาพ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่แสดงศักยภาพของจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนของประเทศไทยทั้ง ๕๒ แห่งแล้ว พบว่าปัจจุบันมีจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนที่มีบทบาทสำคัญต่อการค้าชายแดนรวม ๔ แห่ง ประกอบด้วย (๑) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ตั้งอยู่ตรงข้ามกับบ้านปางมอน เมืองคอบ แขวงไชยบุรี สปป.ลาว (๒) จุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ตรงข้ามช่องจิบโกก อำเภอบันเตียอำปิล เมืองอุดรมีชัย ราชอาณาจักรกัมพูชา (๓) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านเขาติน ตำบลคลองหาด อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ตรงข้ามบ้านพนมไค (หลักกิโล ๑๓) อำเภอสำเภาลูน เมืองพระตะบอง ราชอาณาจักรกัมพูชา และ (๔) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ตั้งอยู่ตรงข้ามบ้านคลองรถถึง อำเภอสำรูด เมืองพระตะบอง ราชอาณาจักรกัมพูชา

๓. แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน

๓.๑ การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้ามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่ของประเทศ มีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

๓.๑.๑ ด้านความมั่นคง ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาทั้งด้านการสู้รบ ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดนระหว่างประเทศ หากเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีแนวเขตต้องอยู่ระหว่างดำเนินการสำรวจรายละเอียดภูมิประเทศร่วมกัน (Joint Detail Survey) การทำลายทรัพย์สินธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดนระหว่างประเทศ การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย

๓.๑.๒ ด้านเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่นั้นๆ หรือให้กับประเทศได้ โดยเป็นจุดผ่อนปรนการค้าที่มีปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเดินทางเพื่อข้ามแดนของผู้คนอย่างสม่ำเสมอและจะเพิ่มขึ้นในอนาคต พื้นที่หลังจุดผ่อนปรนของ

ทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดึงดูดให้มีการลงทุนในพื้นที่ที่มีศักยภาพเชื่อมโยงกับเมืองสำคัญอื่นๆ หรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

๓.๑.๓ จุดผ่อนปรนการค้ามีพื้นที่เพียงพอ สำหรับพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการขนส่งและการเดินทางข้ามแดนระหว่างประเทศ เนื่องจากพื้นที่ที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่มักตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีกฎหมายควบคุมการใช้ประโยชน์เป็นการเฉพาะ ได้แก่ เป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ สปก. ๔-๐๑ ทำให้จุดผ่อนปรนการค้าหลายแห่งมีข้อจำกัดด้านขนาดพื้นที่ไม่เพียงพอและมักมีสภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพที่มีความลาดชัน

๓.๑.๔ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจะต้องมีการประเมินถึงความเพียงพอและมาตรฐานทั้งในพื้นที่จุดผ่อนปรนและพื้นที่ต่อเนื่อง และมีความพร้อมสำหรับการพัฒนาได้ในระยะยาว

๓.๑.๕ ความแน่นอนด้านนโยบายการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้าน โดยหากทั้งสองประเทศมีนโยบายในการเปิดจุดผ่านแดนร่วมกัน เป็นพื้นที่ชายแดนที่มีนโยบายที่จะพัฒนาให้เป็นด่านชายแดนที่ได้มาตรฐานและสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันในระยะยาว

๓.๒ แนวทางการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ทั้ง ๔ แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้จุดผ่อนปรนการค้าเป็นประตูส่งออกสินค้ารองรับการขยายตัวของการค้าชายแดน และเชื่อมโยงโอกาสทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน มีดังนี้

๓.๒.๑ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการให้บริการในพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าให้มีอย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน โดย

๓.๒.๑.๑ จัดหาที่ดินรองรับการพัฒนาให้เพียงพอ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับสภาพการใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยแยกพื้นที่ให้บริการผ่านแดนระหว่างทางขนส่งสินค้ากับการเดินทางของผู้เดินทางผ่านชายแดน และจุดผ่อนปรนการค้าควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระยะห่างจากแนวชายแดนที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการใช้พื้นที่ที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพแออัดบริเวณจุดผ่านเข้า - ออก บริเวณชายแดน

๓.๒.๑.๒ พัฒนาและปรับปรุงระบบการให้บริการพิธีการผ่านแดนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ CIQ อย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน

๓.๒.๒ จัดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งชุมชนและสถานที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสม เช่น ก่อสร้างและปรับปรุงรั้วชายแดน พัฒนากนระหว่างจุดผ่อนปรนการค้าและชายแดนให้เป็นระบบปิดโดยเข้าออกได้เฉพาะต้นทางและปลายทางเท่านั้น พัฒนาสภาพภูมิทัศน์บริเวณชายแดน จัดระเบียบตลาดนัดชายแดน เป็นต้น

๓.๒.๓ พัฒนาชุมชนชายแดน เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใกล้เคียงให้มีความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของพื้นที่ชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

๓.๒.๓.๑ จัดทำผังเมืองรวมและผังเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดนเพื่อกำหนดทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละได้อย่างเหมาะสม

๓.๒.๓.๒ เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ระบบกำจัดขยะ และน้ำเสีย โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ที่เพียงพอและได้มาตรฐาน

๓.๒.๓.๓ พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพรองรับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดนเพื่อสร้างให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ พัฒนาเมืองชายแดนให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้า วัตถุประสงค์ทางการเกษตร นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

๓.๒.๓.๔ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งสนับสนุนการใช้ประโยชน์จุดผ่อนปรนการค้า โดยพัฒนาถนนเชื่อมโยงระหว่างจุดผ่อนปรนการค้ากับชุมชนชายแดน และพื้นที่เมืองศูนย์กลางตอนในรองรับความต้องการอย่างเพียงพอ

๓.๒.๓.๕ พัฒนาและส่งเสริมระบบโลจิสติกส์บริเวณชายแดนเพื่อสนับสนุนบทบาทของจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นประตูเศรษฐกิจชายแดน เช่น พัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า พัฒนาพื้นที่สำหรับศูนย์การขนส่งและโลจิสติกส์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเตรียมการพัฒนาพื้นที่ชายแดนโดยการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

๑. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของจุดผ่อนปรนการค้า รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ทั้งในด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ สภาพทางกายภาพของพื้นที่ และโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมถึงข้อมูลของพื้นที่ในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อใช้สำหรับการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพื้นที่ชายแดนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และกำหนดทิศทางการพัฒนา (Positioning) ของพื้นที่จุดผ่อนปรนการค้าแต่ละแห่ง สำหรับเตรียมการรองรับการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดนให้เชื่อมโยงการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒. ควรมีการศึกษาเพื่อกำหนดจำนวนและสถานที่จุดผ่านแดนที่มีความเหมาะสมของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดการเปิดจุดผ่านแดนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและแนวทางการพิจารณาลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสมและคุ้มค่าในระยะยาว

๓. สนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่ได้มาตรฐานสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการค้าชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มโยธาธิการและผังเมือง) กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคธุรกิจเอกชน